

JAAERVERSLAG

2019

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD

MANAGEMENTSAMENVATTING

1. EVALUATIE PROVISIEVERBOD EN VERVOLGPROCES

- 1.1 **CONCRETE VERVOLGSTAPPEN 2019**
- 1.2 **ONAFHANKELIJKHEID**
 - 1.2.1 Vervolgproces onafhankelijkheid in 2019
 - 1.2.2 Marktbrede vergelijking of objectieve analyse
 - 1.2.3 www.kiesvooronafhankelijkadvies.nl
- 1.3 **DIENSTVERLENINGSDOCUMENT**
 - 1.3.1 Effectiever dienstverleningsdocument
 - 1.3.2 De AdviesWijzer
- 1.4 **POSTCONTRACTUELE ZORGPLICHT**
 - 1.4.1 Geen level playing field tussen adviseurs en aanbieders
 - 1.4.2 Adviseurs ontvangen geen actuele klant- en leninginformatie
 - 1.4.3 Onduidelijkheden met betrekking tot de zorgplicht
- 1.5 **ACTIEVE PROVISIETRANSPARANTIE BIJ SCHADEVERZEKERINGEN**
 - 1.5.1 Terugblik
 - 1.5.2 Vervolgproces in 2019
- 1.6 **OVERIGE ONDERWERPEN**
 - 1.6.1 Fiscale aftrekbaarheid advieskosten
 - 1.6.2 Frequentie accountantscontrole van het kostprijsmodel
 - 1.6.3 Level playing field kostprijsmodel
 - 1.6.4 Geautomatiseerd advies
- 1.7 **POSITIE VAN DE SERVICEORGANISATIES**

2. WETGEVING

- 2.1 **WIJZIGINGSWET FINANCIËLE MARKTEN 2021**
- 2.2 **WIJZIGINGSBESLUIT FINANCIËLE MARKTEN 2019**
- 2.3 **HERZIENING WET FINANCIËEL TOEZICHT**
- 2.4 **WIJZIGING REGELING HYPOTHECAIR KREDIET**
- 2.5 **VERWERKEN BURGERSERVICENUMMER (BSN)**
 - 2.5.1 Terugblik
 - 2.5.2 Ontwikkelingen in 2019
- 2.6 **WET FRANCHISE**
 - 2.6.1 Terugblik
 - 2.6.2 Voorstel invoering Wet Franchise
- 2.7 **BESLUIT BEKOSTIGING FINANCIËEL TOEZICHT 2019**
- 2.8 **WIJZIGING WET BELONINGSBELEID FINANCIËLE ONDERNEMINGEN**

3. VAKBEKWAAMHEID

- 3.1 **EIND- EN TOETSTERMEN PE-EXAMENS**
- 3.2 **PE-ACTUALITEITEN VANAF 01-04-2020**
- 3.3 **HAALBAARHEIDSTUDIE ALTERNATIEF PE-SYSTEEM**
- 3.4 **WFT-EXAMENLOKET**

4. HYPOTHEEKVERSTREKKING

4.1 PLATFORM HYPOTHEKEN

4.2 SENIOREN

4.3 VERDUURZAMING

4.3.1 Terugblik

4.3.2 Verduurzaming van de koopsector in 2019

4.3.3 Verduurzaming vanaf 2020

4.4 OPLOSSINGSRICHTINGEN STARTERS OP DE KOOPMARKT

4.4.1 Flexibel inkomen

4.4.2 Huur naar koop

4.4.3 Het effect van studieschulden op een hypotheek

4.4.4 Heroverwegen volledige aflossingsverplichting

4.5 AFLOSSINGSVRIJE HYPOTHEKEN

4.5.1 Terugblik

4.5.2 Ontwikkelingen aflossingsvrije hypotheek 2019

4.5.3 Campagne aflossingsblij

5. ACTIEAGENDA CONSUMENTENKEUZES

6. AUTORITEIT FINANCIËLE MARKTEN

6.1 AFLOSSINGSVRIJE HYPOTHEKEN

6.2 WIJZIGING BELEIDSREGEL GESCHIKTHEID

6.3 WIJZIGING HEFFINGSMAATSTAF TOEZICHTKOSTEN

6.4 MEERDERHEIDSBELANG IN INTERSOFTWARE

7. EUROPESE ONTWIKKELINGEN

7.1 FÉCIF

8. COMMUNICATIE

8.1 ALGEMEEN

8.2 LIJST MET PUBLICATIES VAN DE OVFD IN 2019

8.3 PROJECT- EN PRODUCTGROEPEN OVFD

9. BESTUUR EN DIRECTIE OVFD

VOORWOORD

Voor u ligt het jaarverslag van de OvFD over 2019; een absoluut recordjaar voor de Nederlandse hypotheekmarkt met een historisch lage rente, het hoogste aantal afgesloten hypotheekleningen (392.000) en de hypotheekmarkt bereikte een recordhoogte van €128 miljard.

Ook voor de OvFD was het een mooi jaar. Op 15 januari werd duidelijk dat de jarenlange lobby van de OvFD voor een wettelijke titel voor onafhankelijk advies werd bekroond. De minister beloofde een wettelijke titel voor onafhankelijk advies en is met de sector in overleg over de voorwaarden. De verwachting is dat het wettelijke traject in 2020 wordt afgerond.

Belangrijk is ook dat we dit jaar een groot aantal partijen aan tafel hebben gekregen om te overleg te voeren over de verwerking van het BSN-nummer; een probleem dat binnen de hele keten speelt en opgelost moet worden.

Als OvFD maken we ons ook zorgen over diverse aspecten die betrekking hebben op de zorgplicht. Op dat punt is er geen level playing field met aanbieders en actuele klant- en leninginformatie wordt niet gedeeld, waardoor adviseurs nog steeds geen goed nazorgmodel hebben kunnen ontwikkelen.

2019 was een jaar met een grote variëteit aan beleidsdossiers en dit jaarverslag biedt een mooi overzicht.

Vooruitblik 2020

In 2020 willen we meer aandacht vragen voor de belangrijke positie die serviceorganisaties, franchiseketens en serviceproviders, in de intermediaire keten innemen. Deze organisaties worden steeds belangrijker; om onafhankelijk te kunnen adviseren, maar ook om efficiënter te werken en omdat een samenwerking met een serviceorganisatie een positief effect heeft op het rendement van een advieskantoor en dat mag wel eens wat meer worden belicht.

Veel leesplezier!

Namens het bestuur,

A blue ink handwritten signature, appearing to read 'Christian Dijkhof', written in a cursive style.

Christian Dijkhof
Voorzitter

MANAGEMENT SAMENVATTING

Het Jaarverslag 2019 biedt een overzicht van diverse belangrijke dossiers waar de OvFD in 2019 een actieve rol heeft gespeeld; we geven hiervan een uitgebreid verslag met ook een terugblik op het verleden om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen. Aangezien de OvFD met name een lobbyvereniging is, biedt het jaarverslag de beste kans om de leden zo volledig mogelijk te informeren over de belangrijkste werkzaamheden. Een belangrijk deel van de werkzaamheden bestaat uit het volgen en beïnvloeden van de parlementaire behandeling van (wijzigingen in) wetsvoorstellen. Een belangrijk maar ondoorzichtig gebeuren. Het jaarverslag biedt daarom een goed overzicht en functioneert als een naslagwerk.

ONAFHANKELIJKHEIDSTITEL

Een belangrijke opsteker voor de OvFD is dat begin 2019 duidelijk wordt dat de minister voornemens om onafhankelijk advies wettelijk te definiëren. Hiermee wordt onze een jarenlange lobby bekroond!

VERVOLGSTAPPEN EVALUATIE PROVISIEVERBOD

In 2019 is tijdens een groot aantal overleggen met het ministerie van Financiën verder gesproken over de vervolgstapen in het kader van de evaluatie van het provisieverbod. We hebben schriftelijk vragen beantwoord en notities gemaakt over de diverse onderwerpen. We hebben daarvoor onder andere de volgende zaken voorgesteld:

- Betere vormgeving dienstverleningsdocument (verder: dvd) en integratie van de AdviesWijzer in de dvd;
- Uitgangspunten onafhankelijk advies besproken;
- Level playing field met aanbieders op diverse gebieden;
- Discussie over schadeprovisietransparantie;
- Verduidelijk de postcontractuele zorgplicht.

BSN

De OvFD heeft - samen met de NVF - het initiatief genomen om met zes andere (branche)organisaties duidelijkheid te verkrijgen omtrent het verwerken van het BSN-nummer door adviseurs. Hiertoe is contact opgenomen met het Ministerie van Financiën, het ministerie van Veiligheid & Justitie en de Autoriteit Persoonsgegevens. Inmiddels hebben ook het Verbond, de NVB en NHG zich aangesloten. Het overleg hierover is nog niet afgerond.

HYPOTHEEKVERSTREKKING

De OvFD heeft ook in 2019 weer intensief meegewerkt aan het signaleren en wegnemen van knelpunten in de hypotheekverstrekking. De oplossingsrichtingen vanuit het platform maatwerk 2018 zijn geëvalueerd en andere onderwerpen zoals aflossingsvrije hypotheek, koopstarters en verduurzaming besproken.

SAMENWERKING STAKEHOLDERS

Ook dit jaar heeft de OvFD met diverse stakeholders samengewerkt. De diverse ministeries weten ons steeds vaker te vinden en overleg vindt plaats over een groot aantal diverse onderwerpen. Van kredietnormen en verduurzaming tot productontwikkelingsnormen en herziening van de Wft. Met HDN en de NVF werken we intensief samen om een oplossing te bereiken inzake het verwerken van het BSN-nummer en ook met het Verbond van Verzekeraars en de NVB is vaak gesproken over een grote variëteit aan onderwerpen, zo doen we een haalbaarheidsstudie om te bekijken of we het vakbekwaamheidstelsel kunnen verbeteren en pleiten we voor fiscale aftrekbaarheid van de advieskosten.

TOT SLOT

In het jaarverslag vindt u een beschrijving van de lobby op de belangrijkste dossiers. We hebben het daarbij dan dus nog niet gehad over andere onderwerpen waarvan we de ontwikkelingen of parlementaire behandeling volgen zoals de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft), de Staat van de Woningmarkt of inhoudelijke ontwikkelingen die bijvoorbeeld betrekking hebben op de fiscale behandeling van de eigenwoning.

Of onderwerpen die we via de lobby nog proberen te bewerkstelligen zoals fiscale aftrekbaarheid van de advieskosten, het jaarlijks monitoren van de kostenkaders in het kader van de toezichtkosten

De OvFD volgt de parlementaire behandeling van een groot aantal wetsvoorstellen en houdt daarbij voortdurend in de gaten of voorstellen (ongewenste) gevolgen (zouden kunnen) hebben voor haar leden, de financiële positie van de consument, de toegankelijkheid tot advies en het level playing field in de branche.

Het jaarverslag geeft een goed overzicht van de beleidsstandpunten en de lobby van de OvFD in 2019!

1. EVALUATIE PROVISIEVERBOD EN VERVOLGPROCES

De evaluatie van het provisieverbod is in 2017 gestart en is in twee delen uitgevoerd; het onderzoeksbureau Decisio heeft onderzoek gedaan naar de markteffecten van het provisieverbod en CentERdata heeft onderzoek gedaan naar het keuzegedrag van consumenten inzake financiële dienstverlening en de effectiviteit van het dienstverleningsdocument.

Op 23 januari 2018 heeft de minister de rapporten van de twee onderzoeken gepubliceerd. Op basis van de onderzoeken zijn de volgende conclusies getrokken:

1. Het provisieverbod is effectief. De directe sturing in de markt richting bepaalde producten en aanbieders is beëindigd. De kwaliteit van advies is verbeterd, maar hier zijn ook andere oorzaken voor. Het belang van de klant is beter geborgd.
2. Er zijn geen problemen vastgesteld met betrekking tot de toegankelijkheid van advies onder het provisieverbod. Wel lijken consumenten de kosten van advies te onderschatten. Tegelijkertijd blijkt dat de bereidheid om te betalen voor advies toeneemt als adviseurs de kans krijgen uit te leggen wat hun toegevoegde waarde is.
3. Consumenten vergelijken de verschillende vormen van dienstverlening en verschillende dienstverleners nauwelijks en hebben beperkt zicht op de kwaliteit van dienstverlening. Het dienstverleningsdocument lijkt daar ook een zeer beperkte rol in te spelen. Als consumenten een goed overzicht hebben, kiezen ze over het algemeen voor goedkopere vormen van dienstverlening.

De minister geeft aan dat de evaluatie geen reden geeft om het provisieverbod ter discussie te stellen, maar hij wil wel een aantal onderwerpen nader bespreken met betrokken partijen - waaronder de OvFD - om breed draagvlak te ontwikkelen voor mogelijke vervolgstappen. Het gaat dan onder andere om de volgende onderwerpen:

- Faciliteren van vergelijking/passende keuzes door consumenten

Consumenten vergelijken financiële dienstverleners maar in zeer beperkte mate. De minister wil onderzoeken hoe de informatie uit het dvd beter kan aansluiten op wat klanten nodig hebben om vormen van dienstverlening en verschillende dienstverleners te vergelijken.

- Postcontractuele zorgplicht

Uit het onderzoek blijkt dat er vragen leven rond de verantwoordelijkheid van adviseurs richting consumenten na het afsluiten van een product of dienst. De minister gaat met adviseurs in gesprek om in kaart te brengen tegen welke problemen zij aanlopen bij het invullen van hun rol en verantwoordelijkheid nadat een financieel product of dienst is afgesloten.

- Kwaliteit van advies

De evaluatie laat zien dat de kwaliteit van advies min of meer is toegenomen. Niettemin verdient het onderscheid tussen advies bij een aanbieder en zelfstandig advies de aandacht, om dat het van toegevoegde waarde kan zijn voor consumenten. Het verduidelijken van dit onderscheid zal zelfstandige adviseurs ook beter in staat stellen hun toegevoegde waarde voor de klant uit te leggen.

- Jaarlijkse controle van het kostprijsmodel

Actal heeft een aanbeveling gedaan inzake de jaarlijkse controle van het kostprijsmodel. Aanbieders moeten een kostprijsmodel opstellen om de advies- en distributiekosten zo objectief mogelijk vast te stellen. Dit kostprijsmodel moet jaarlijks worden gecontroleerd door accountants. Actal beveelt aan dit niet jaarlijks verplicht te stellen. De minister kan zich voorstellen dat het kostprijsmodel bij majeure wijzigingen moet worden gecontroleerd, maar dat een jaarlijkse controle onevenredige lasten meebrengt. Hij zal hierover in gesprek gaan met betrokken partijen.

- Actieve provisietransparantie bij schadeverzekeringen

De evaluatie geeft geen directe aanleiding om het provisieverbod uit te breiden richting schadeverzekeringen. Wel lijkt het verstandig om te onderzoeken of transparantie over provisie bij schadeverzekeringen kan worden betracht en wat de effecten hiervan zouden zijn.

In 2018 heeft de OvFD uitgebreide gereageerd op de uitkomsten van de evaluatie van het provisieverbod. De evaluatie geeft voor de OvFD geen aanleiding om het provisieverbod ter discussie te stellen, maar diverse onderwerpen behoeven nog flinke aandacht voordat de doelstellingen van het provisieverbod zijn gerealiseerd. Het vervolgproces en de vervolgstappen zijn hierbij van eminent belang. De OvFD is daarom uitgebreid ingegaan op de bevindingen, het vervolgproces en de geformuleerde actiepunten.

1.1 CONCRETE VERVOLGSTAPPEN 2019

Op 15 januari 2019 heeft de minister een brief naar de Tweede Kamer gestuurd naar aanleiding het overleg dat hij in 2018 met diverse stakeholders - waaronder de OvFD - heeft gehad over de uitkomsten van de evaluatie van het provisieverbod en de concrete vervolgstappen in de verschillende deelonderwerpen. Voor de OvFD een grote opsteker omdat met de brief van de minister een jarenlange lobby voor een wettelijke titel van onafhankelijk advies wordt bekroond.

De minister zal in 2019 met de markt verder praten over:

- De invulling van de wettelijke titel voor onafhankelijkheid;
- De inhoud en invulling van de postcontractuele zorgplicht;
- Een effectievere standaard voor het dvd; en
- Het vormgeven van actieve provisietransparantie bij schadeverzekeringen.

De minister wil - naast de hierboven genoemde acties - met betrokken partijen in gesprek gaan over andere deelaspecten van de markt voor financieel advies om te bezien of concrete stappen nodig zijn. Het betreft het verbeteren van de kennis- en ervaringstoets, het gelijke speelveld ten aanzien van het pensioenadvies en het aanpassen van de eerbiedigende werking ten aanzien van provisie van voor 2013.

De markt voor financieel advies is door het provisieverbod aan een ingrijpend verandertraject begonnen. Innovatie zorgt voor nieuwe kansen en brengt risico's. Het centraal stellen van het klantbelang blijft voortdurend een aandachtspunt. De minister denkt dat met de genoemde stappen verdere verbeteringen worden gerealiseerd. Tegelijkertijd vindt hij het van belang dat verdere maatregelen zorgvuldig onderbouwd worden, zodat zeker is dat de verandering in de gewenste richting blijft gaan en de klant daadwerkelijk ten goede komt.

1.2 ONAFHANKELIJKHEID

De OvFD draagt al sinds 2014 het standpunt uit dat er een wettelijke titel voor onafhankelijkheid moet komen, waarbij als belangrijkste voorwaarde geldt dat een onafhankelijk adviseur moet adviseren op basis van een objectieve analyse. Tijdens de evaluatie van het provisieverbod zijn diverse knelpunten gesignaleerd die voor een belangrijk deel kunnen worden opgelost door onafhankelijkheid wettelijk te definiëren.

Onafhankelijk advies op basis van een objectieve analyse komt de kwaliteit van het advies ten goede, want als het assortiment waaruit gekozen kan worden groter is, en er is voldoende diversiteit, leidt dit tot een gemiddeld betere matching tussen klant en product. Kortom, adviseren op basis van een objectieve analyse leidt tot een kwalitatief beter advies.

Echte onafhankelijke dienstverlening is belangrijk omdat consumenten de verschillende vormen van dienstverlening nauwelijks vergelijken en zich dus maar heel beperkt op de adviesmarkt oriënteren en minder shoppen. Ze kiezen daarmee al in een vroeg stadium voor een financiële dienstverlener. Indien dit dan een financiële dienstverlener betreft die slechts een beperkt aanbod heeft of wellicht zelfs maar één product, dan betekent dit ook dat de consument daarmee (onbewust) voor een minder passend advies kiest. Voordat het provisieverbod in werking trad ging de consument naar diverse adviseurs en kon hij echt shoppen, nu gebeurt dat - mede onder invloed van de advieskosten - veel minder. Het is nu dus ook veel belangrijker dat volledig transparant wordt of een adviseur een uitgebreide vergelijking maakt c.q. onafhankelijk is.

1.2.1 Vervolgproces onafhankelijkheid in 2019

De minister schrijft in zijn brief van 15 januari 2019 dat het wenselijk is dat 'onafhankelijk advies' wettelijk wordt gemarkeerd, zodat klanten daarmee extra informatie krijgen over de kwaliteit van dienstverlening. Bij onafhankelijk advies moet een klant erop kunnen vertrouwen dat de financiële dienstverlener adviseert op grond van een objectieve analyse (en dus een toereikend aantal producten vergelijkt). Op deze manier wordt duidelijk wanneer sprake is van onafhankelijk advies en kan de financiële dienstverlener dat aan de klant communiceren. De minister geeft ook aan dat hij - net als voor beleggingsondernemingen - voornemens is om voor financiële dienstverleners die adviseren over complexe producten voor te schrijven waaraan een adviseur die onafhankelijk adviseert moet voldoen. Ook wordt het speelveld voor onafhankelijke beleggingsondernemingen en financiële dienstverleners zoveel mogelijk gelijkgetrokken.

De minister vermeldt dat in de gesprekken met de markt verder naar voren kwam dat het wenselijk is om het onderscheid tussen zelfstandige adviseurs en adviseurs die werkzaam zijn bij een bepaalde aanbieder (een bank of verzekeraar) duidelijker te maken voor klanten. Niet alle zelfstandige dienstverleners zullen kwalificeren als onafhankelijk. Vanuit het oogpunt van het klantbelang vindt hij het belangrijk het onderscheid tussen de zelfstandige adviseur en de adviseur die werkzaam is bij een aanbieder (bank of verzekeraar) te markeren. Er ontstaan aldus drie categorieën: de verkoopadviseur die werkzaam is bij de bank of verzekeraar, de zelfstandige adviseur en de onafhankelijke adviseur.

De OvFD is uiteraard blij dat de categorie onafhankelijke adviseurs wettelijk gedefinieerd wordt, maar vreest wel dat consumenten het verschil tussen drie categorieën niet gaan begrijpen. Feitelijk zou het de voorkeur verdienen als er twee categorieën adviseurs ontstaan, namelijk degenen die onafhankelijk zijn en degenen die dat niet zijn.

Tijdens het Algemeen Overleg Financiële Markten op 12 juni 2019 heeft de Kamer - mede door toedoen van de OvFD - vragen gesteld over het voornemen om drie categorieën adviseurs te initiëren. Voorgesteld wordt om het te beperken tot twee groepen adviseurs. De minister doet uiteindelijk de toezegging om de Kamer te informeren over de aanduiding die kan worden gehanteerd om het onderscheid te verhelderen tussen zelfstandige adviseurs en adviseurs die werkzaam zijn bij aanbieders van financiële dienstverleners. Hierover gaat hij in overleg met marktpartijen.

Op 18 oktober 2019 heeft de minister op deze toezegging gereageerd en geeft hij aan dat hij alsnog voornemens is om de driedeling in type adviseurs los te laten. Daarnaast zal hij in het kader van het verbetertraject voor het dvd bezien hoe de consument het beste geïnformeerd kan worden over of er sprake is van onafhankelijk advies.

1.2.2 Marktbrede vergelijking of objectieve analyse

De Tweede Kamer heeft in 2018 een motie ingediend waarbij de regering is verzocht om samen met de sector de haalbaarheid te onderzoeken van een marktbrede vergelijking als uitgangspunt voor onafhankelijk advies, waarbij alle in de markt verkrijgbare soortgelijke producten worden betrokken.

De OvFD denkt dat een marktbrede vergelijking, dus 100% van alle aanbieders, niet haalbaar is. Het probleem is dat bij een marktbrede vergelijking zowel intermediaire- als directe aanbieders moeten worden vergeleken. Adviseurs kunnen een product van een directe aanbieder wel vergelijken c.q. adviseren, maar niet bemiddelen. Dus dan zou de consument na het advies vervolgens naar de directe aanbieder moeten worden verwezen, die het advies - ook op grond van zijn wettelijke zorgplicht - opnieuw zal doen. Hierdoor wordt de consument met dubbele advieskosten geconfronteerd.

Een marktbrede vergelijking beperken tot alle intermediaire aanbieders is praktisch ook onmogelijk. In Nederland geldt het principe van contractsvrijheid. Een aanbieder kan niet verplicht worden om een samenwerking aan te gaan. Adviseurs zijn dus ook afhankelijk van het feit of intermediaire aanbieders een samenwerking willen aangaan. Indien een aanbieder een aanstelling weigert, dan is een marktbrede vergelijking, waarbij de adviseur ook voor de klant kan bemiddelen niet mogelijk. Ook hier geldt dan dat de consument naar de aanbieder c.q. een andere adviseur/bemiddelaar moet worden verwezen, waardoor hij geconfronteerd wordt met dubbele advieskosten.

De OvFD heeft daarom steeds aangegeven dat de - wettelijk al bestaande - objectieve analyse een goed alternatief is voor de marktbrede vergelijking. Onder objectieve- oftewel uitgebreide analyse wordt verstaan dat een adviseur een toereikend aantal op de markt verkrijgbare, vergelijkbare financiële producten meeneemt in zijn analyse. De OvFD is van mening dat onafhankelijkheid in ieder geval moet betekenen dat de adviseur adviseert op basis van een objectieve analyse. Deze term is ook al opgenomen in het dvd en de AFM berekent op objectieve wijze via een generator of een adviseur een objectieve analyse maakt of niet.

De minister geeft in 2019 aan dat hij het onwenselijk vindt om voor te schrijven dat bij onafhankelijk advies sprake moet zijn van een marktbrede vergelijking. Het doen van een objectieve analyse vereist het vergelijken van een toereikend aantal producten. Dit is een open norm en houdt in dat een vergelijking dient te worden gemaakt van een toereikend aantal op de markt verkrijgbare en vergelijkbare financiële producten. Wat een toereikend aantal is, wordt nader ingevuld door de AFM. De AFM maakt jaarlijks een overzicht van het aantal verkrijgbare producten per productcategorie (vergelijkbare producten) en stelt voor elke productcategorie vast wat een toereikend aantal is. Daarbij wordt rekening gehouden met de diversiteit in het aanbod en de marktomvang per product (aantal verkrijgbare producten). De minister vindt een wettelijke invulling van deze open norm onwenselijk, omdat daarmee de flexibiliteit verloren gaat die nodig is vanwege veranderingen in de markt. De AFM heeft bovendien het best zicht op die marktomstandigheden. Het voorschrijven van een marktbrede vergelijking brengt daarnaast onnodige nalevingskosten voor adviseurs mee. Die kosten zullen (deels) worden doorberekend aan de klant. Naar verwachting stijgen dan de advieskosten, terwijl die kostenstijging zich niet noodzakelijkerwijs zal vertalen in een toename van de kwaliteit van het advies.

1.2.3 www.kiesvooronafhankelijkadvies.nl

De OvFD heeft ook nog steeds de website www.kiesvooronafhankelijkadvies.nl, met als doel om consumenten via deze site te informeren over het belang van onafhankelijk advies. Op termijn kan de website verder uitgebouwd worden.

OvFD:

- Overleg MinFin en andere stakeholders
- Schriftelijke reactie op voorstellen, conceptteksten en definities
- Beleidsnotities
- Monitoren parlementaire behandeling

1.3 DIENSTVERLENINGSDOCUMENT

1.3.1 Effectiever Dienstverleningsdocument

Uit de evaluatie van het provisieverbond blijkt dat het dvd de consument geen inzicht geeft in de aard van de dienstverlening van financieel adviseurs, en de prijs die daarbij hoort. Hierdoor kunnen consumenten geen geïnformeerde en overwogen keuze tussen adviseurs maken en doordat consumenten slechts beperkt shoppen, komt ook de vergelijkingsfunctie niet van de grond.

De minister wil de informatie in het dvd effectiever maken. Doel is dat meer consumenten de informatie uit het document gebruiken bij het kiezen van een financiële dienstverlener. Uit de evaluatie blijkt dat slecht 10 procent van de consumenten aangeeft dat het dvd heeft geholpen bij het kiezen van een financiële dienstverlener en slechts 7 procent dat het heeft geholpen bij het vergelijken van dienstverleners. Op basis van de input die in 2018 door betrokken partijen - waaronder de OvFD - is gegeven zal het traject in 2019 twee hoofdlijnen kennen.

Ten eerste zal het document zelf verder worden ontwikkeld. Het document kan nog beter aansluiten bij behoeften van consumenten. Daarbij zullen voortschrijdende inzichten over consumentengedrag worden betrokken. Ook wordt bekeken hoe digitale technologie beter kan worden benut en de informatiearchitectuur beter kan aansluiten bij de dienstverleningsvraag en de persoonlijke situatie. Financiële dienstverleners, consumentenorganisaties, kennisinstituten en de AFM zullen worden betrokken en worden gevraagd hoe zij specifieke ontwikkelpunten zouden uitwerken in een nieuw document. Naar aanleiding daarvan zullen enkele versies van het document worden ontwikkeld door communicatie-experts. Deze versies zullen worden getoetst op effectiviteit, en vergeleken met het huidige dvd.

Tijdens het overleg in 2019 zijn diverse varianten van een nieuw te ontwikkelen dienstverleningsdocument ontwikkeld. De OvFD heeft actief meegedacht en aan de hand van de AdviesWijzer voorstellen gedaan tot verbetering van de effectiviteit. De OvFD vindt het daarbij belangrijk dat de consument in een oogopslag ziet of een adviseur onafhankelijk is of niet en het liefst, net zoals in de AdviesWijzer, via het gebruik van iconen.

Ten tweede wil de minister de kosten en baten van het publiceren van de informatie achter het dvd als 'open data' verkennen. Open data zijn data die vrij gebruikt en hergebruikt kunnen worden en door iedereen kunnen worden verspreid. Het centraal ontsluiten van gestandaardiseerde en vergelijkbare data als open data vergroot de transparantie en accountability. Daarnaast kan het maatschappelijke innovatie bevorderen, omdat onder meer vergelijkingssites en consumentenorganisaties hiermee diensten verder kunnen ontwikkelen. De minister zal daarom in 2019 eerst een uitvraag doen onder financiële dienstverleners, vergelijkingssites, consumentenorganisaties en de AFM. De uitkomsten zal hij analyseren, en bespreken met betrokkenen en experts op het gebied van open data. Doelstelling is dat hij dan in de tweede helft 2019 een conclusie kan trekken over de wenselijkheid van het publiceren van de informatie in het dvd middels open data. De OvFD heeft hierover met het ministerie gesproken en een schriftelijke reactie gegeven.

1.3.2 De AdviesWijzer

De Hypotheekshop en de Hypotheker hebben in 2017 het initiatief genomen om consumenten keuzebewust te maken bij het afnemen van financiële diensten en producten, waardoor het risico van financiële benadeling wordt beperkt. Zij hebben hiertoe het branche-initiatief onder de werknaam 'Sluit bewust' opgezet en het initiatief ondergebracht bij de OvFD. De OvFD heeft een speciale projectgroep opgericht en daar is 'Sluit bewust' verder gegaan als de 'AdviesWijzer'.

De AdviesWijzer is ontwikkeld om consumenten in één oogopslag bewust te maken van product- en kanaalkeuze waardoor het risico op financiële benadeling wordt beperkt. Consumenten zijn zich

onvoldoende bewust van de nadelen van een beperkte hypotheekvergelijking. De AdviesWijzer geeft consumenten via beelden/iconen direct een indruk van de belangrijkste aspecten inzake advies.

Het was de bedoeling dat de AdviesWijzer ter beschikking zou komen van alle financiële dienstverleners, zodat de AdviesWijzer branche-breed zou kunnen worden ingezet. Gezien de evaluatie van het provisieverbod en de vervolgstappen die nu worden besproken zou de OvFD het liefste zien dat de AdviesWijzer een alternatief wordt voor het dienstverleningsdocument (dvd) of een onderdeel daarvan gaat vormen. De AdviesWijzer is ontworpen door communicatie-experts, is visueel vormgegeven en uit een pilot blijkt dat consumenten de informatie ook beter begrijpen. De OvFD heeft de AdviesWijzer als een goed alternatief voor het dvd ingebracht tijdens het overleg over de effectiviteit van de dvd. Daarnaast is de AdviesWijzer ingebracht bij het overleg met het ministerie over de actieagenda consumentenkeuzes.

Het grote voordeel van de AdviesWijzer is dat de consument via iconen in één oogopslag over de belangrijkste kenmerken van de dienstverlening wordt geïnformeerd, namelijk:

- zonder of met advies (dus heb je advies ontvangen?)
- zonder of met een beperkte of uitgebreide productvergelijking en
- via een onafhankelijke (ongebonden) of gebonden dienstverlener.

Over deze kenmerken moet een financiële dienstverlener klanten nu ook al precontractueel informeren via het dvd. Belangrijk detail daarbij is dat we dat doen via iconen en een beeld zegt meer dan duizend woorden!

OvFD:

- AdviesWijzer 'vertaald' voor dvd
- Overleg MinFin
- Schriftelijke reactie ook op basis van de nieuwe dvd-varianten
- Onderzoek alternatieve iconen

1.4 POSTCONTRACTUELE ZORGPLICHT

Uit de evaluatie van het provisieverbod blijkt dat er vragen leven rond de verantwoordelijkheid van adviseurs richting consumenten na het afsluiten van een product of dienst. De OvFD herkent deze problematiek. De OvFD heeft al in 2013 een documentatiedocument opgesteld inzake Nazorg. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen de wettelijke zorgplicht op grond van de Wft en activiteiten die vallen onder privaatrechtelijk overeen te komen (aanvullende) nazorg.

De OvFD maakt zich al langer zorgen over de (wettelijke) zorgplicht. De zorgplicht voor adviseurs lijkt zich door jurisprudentie ongebreideld uit te breiden zoals blijkt uit bijvoorbeeld uitspraken die Kifid heeft gedaan met betrekking tot overlijdensrisicoverzekeringen (verder: ORV), waarin wordt aangegeven dat de adviseur de klant expliciet moet wijzen op premieverlagingen van ORV's in het algemeen. Daarnaast spelen met betrekking tot zorgplicht nog andere problemen voor adviseurs, zoals:

- Geen level playing field tussen adviseurs en aanbieders over de nazorg;
- Adviseurs ontvangen geen actuele klant- en leninginformatie;
- Onduidelijkheden met betrekking tot de wettelijke zorgplicht.

1.4.1 Geen level playing field tussen adviseurs en aanbieders

Consumenten zijn terughoudend in de vraag naar nazorg uit de vrees daarvoor te moeten betalen. Maar liefst 40% van de adviseurs geeft aan dat klanten van na het provisieverbod minder onderhoudsvraag

uitoefenen dan klanten die onder het oude regime een product hebben gesloten. Consumenten moeten weten dat nazorg bij zowel aanbieders als adviseurs niet gratis is. Adviseurs zijn er vooralsnog helaas ook nog niet goed in geslaagd een stabiel verdienmodel voor nazorg te ontwikkelen. Dit komt volgens de OvFD deels ook omdat een directe aanbieder de nazorg wel 'gratis' via zijn product kan bieden. Nazorg kan door de aanbieder 'kosteloos' worden gegeven door het te verrekenen in de prijs van het product, terwijl de onafhankelijk adviseur daar wel een prijs voor in rekening moet brengen. Voor consumenten lijkt het daarom alsof hij via de aanbieder gratis nazorg krijgt. De OvFD is ervan overtuigd dat consumenten hierdoor steeds vaker naar de aanbieder gaan om aanpassingen te laten doen. Belangrijk aspect hierbij is dat ook niet via het kostprijsmodel transparant wordt voor de consument dat 'nazorg' niet gratis is.

Het is voor de consument van belang om te beseffen dat bepaalde (advies)diensten niet onder de wettelijke zorgplicht vallen maar apart overeengekomen moet worden bijvoorbeeld via een serviceabonnement om voorzienbare teleurstellingen te voorkomen.

Aanbieders kunnen elementen van nazorg verbergen in de prijs van het product, adviseurs kunnen dat niet en moeten elementen van nazorg contractueel afspreken met de klant en daar een prijs voor rekenen. Als de adviseur nazorg biedt is dat echter wel veel uitgebreider dan een aanbieder biedt of kan bieden. De onafhankelijk adviseur kan de klant uitgebreid adviseren over een nieuwe rentevastperiode. Hij kan meerdere aanbieders vergelijken op rente en voorwaarden en de hypotheek eventueel oversluiten. De nazorg van een aanbieder is uiteraard beperkt tot zijn eigen product(en) en beperkt in dienstverlening.

1.4.2 Adviseurs ontvangen geen actuele klant- en leninginformatie

De OvFD pleit er sterk voor dat aanbieders actuele klant- en leninginformatie actief delen met de adviseur. De adviseur is nadat het product tot stand is gekomen zowel voor de wettelijke zorgplicht als de nazorg afhankelijk van de informatie van aanbieders en de consument. Op dit moment zijn veel aanbieders niet bereid om de actuele situatie van een financieel product met adviseurs te delen. Adviseurs ontvangen meestal ook geen kopie van de correspondentie die vanuit aanbieders naar consumenten wordt gestuurd. De OvFD wijst tijdens de diverse overleggen met stakeholders bij voortdurend op het belang van het actief delen van informatie.

1.4.3 Onduidelijkheden met betrekking tot de zorgplicht

Het komt steeds vaker voor dat klanten zelf wijzigingen in het afgesloten product willen aanbrengen via de (intermediaire) aanbieder. Wijzigingen als extra aflossen, aflossingsvorm(en) aanpassen, rentemiddelen etc. Ook dit is naar onze mening een (onbedoeld) gevolg van het provisieverbod. Klanten proberen advieskosten te voorkomen door 'gratis' zelf wijzigingen via de aanbieder te bewerkstelligen. Ze krijgen daartoe ook meer mogelijkheden omdat steeds meer aanbieders met een digitale omgeving voor de klant werken en op die manier wijzigingen kunnen aanbrengen.

De OvFD maakt zich hier grote zorgen over. De aanbieder kent het onderliggende advies niet waarop het product is gebaseerd, er zijn op het gebied van hypotheeken bijvoorbeeld bovendien maar weinig eenvoudige wijzigingen en de klant kan de financiële en fiscale impact op zijn financiële huishouding en toekomst over het algemeen niet overzien. Onze leden zijn ook al met diverse problemen geconfronteerd in verband met rechtstreekse wijzigingen die de consument heeft uitgevoerd en dit leidt dan tot vragen en onduidelijkheden met betrekking tot de wettelijke zorgplicht.

Hoe staat het bijvoorbeeld met de wettelijke zorgplicht van de adviseur op het moment dat een klant op een product dat via hem is afgesloten zelf rechtstreeks wijzigingen (bijvoorbeeld aflossen, verpanding eraf halen, omzetten hypotheek etc.) gaat doorvoeren bij de desbetreffende aanbieder? Gaat de zorgplicht dan over naar de aanbieder? De adviseur weet bovendien vaak niet dat de klant

rechtstreeks wijzigingen heeft doorgevoerd. Hij wordt daar over het algemeen niet over geïnformeerd, wat tot allerlei misverstanden leidt en extra kosten voor de klant. In het verlengde hiervan is het ook onterecht dat de wettelijke zorgplicht voor de adviseur blijft gelden als de klant de relatie met de adviseur beëindigt. Hoe moet je als adviseur invulling blijven geven aan de wettelijke zorgplicht als de klant geen contact meer wenst?

Daarnaast spelen nog allerlei andere vragen en onduidelijkheden tussen directe aanbieders en adviseurs een rol als klanten zelf rechtstreeks via de aanbieder wijzigingen in het product doen. Het is bijvoorbeeld de vraag of het de klant dan duidelijk is of er wel of geen sprake is van advies? Als de aanbieder geen advies geeft, waarom hoeft de klant bij wijzigingen dan geen kennis- en ervaringstoets in te vullen zoals gebruikelijk is bij execution only? Indien de aanbieder wel advies geeft, waarom hoeft de aanbieder dan geen klantprofiel te maken voordat er wijzigingen in het product worden aangebracht? Een adviseur moet bij advies wel een klantprofiel opstellen.

Kortom: De OvFD ziet nog veel problemen en onduidelijkheden die in verband met de zorgplicht moeten worden opgelost.

OvFD:

- Monitoren jurisprudentie
- Overleg ministerie, Kifid, AFM, beroepsaansprakelijkheidsverzekeraars

1.5 ACTIEVE PROVISIETRANSPARANTIE BIJ SCHADEVERZEKERINGEN

1.5.1 Terugblik

In een reactie op de consultatie van het Implementatiebesluit van de Richtlijn Verzekeringsdistributie stelt de AFM voor dat de financiële dienstverlener de klant informeert over de ontvangen provisie van de aanbieder en zet daarmee actieve nominale provisietransparantie voor schadeverzekeringen op de politieke agenda.

De OvFD is geen voorstander van actieve nominale provisietransparantie omdat nominale transparantie een onomkeerbaar proces in werking gaat stellen dat de betaalbaarheid van advies en wat de consument daarvoor aan financiële dienstverlening krijgt gaat wijzigen. Daarnaast zal de dienstverlening juist veel minder transparant worden.

Nieuwe regels voor een markt waar geen problemen, excessen of misverstanden bestaan zijn bovendien disproportioneel. Een overheid, maar zeker een toezichthouder als de AFM, moet toezicht houden en misstanden of marktverstoring tegengaan. Omdat er evident geen sprake is van wantoestanden in de schadeverzekeringsmarkt, is aanvullende regelgeving disproportioneel en een extra kostenfactor die, in het belang van de consument moet worden vermeden.

Het is een economische wetmatigheid dat transparantie leidt tot druk op de prijzen door individuele beloningsafwegingen met het risico op averechtse selectie. Consumenten die steeds verder op zoek naar de laagste prijs/provisie, waardoor adviseurs geen kwaliteit meer kunnen bieden en al zeker geen nazorg in de vorm van schadebehandeling. De klant zal dan steeds vaker apart voor schadebehandeling moeten betalen met alle risico's van dien. Uiteindelijk zal de dienstverlening dus kwalitatief minder worden met veel meer risico's voor de consument.

Uit alle onderzoeken komt naar voren dat de gemiddelde consument niet reëel is. Als hij dus naast de productprijs nog een prijs voor advies ziet in de vorm van provisie dan zal hij ervan uitgaan dat het directe kanaal goedkoper is. In de markt van schadeverzekeringen zou dat een verschuiving betekenen

naar het rechtstreekse kanaal, met als direct gevolg dat er meer marktmacht bij deze verzekeraars komt te liggen en consument afhankelijk worden van grote organisaties zonder adviseur die voor zijn belangen opkomt. En dat terwijl de AFM juist door actieve transparantie een grotere tegendruk vanuit de consument wil bewerkstellingen!

De kans dat een dergelijke nieuwe maatregel een ontwrichtende werking heeft op de schadeverzekeringsmarkt is dus groot. Actieve transparantie lijkt een populistisch doel op zich te worden, zonder evenwichtige afweging van noodzaak, gevolgen en administratieve lasten.

1.5.1 Vervolgproces in 2019

De minister stelt in 2019 dat er breed draagvlak is voor actieve provisietransparantie bij schadeverzekeringen, vanuit de gedachte dat consumenten er belang bij hebben om te weten wat een adviseur voor hen kan doen en wat hij daarvoor aan provisie krijgt. Als de consument niet op de hoogte is van het feit dat hij betaalt voor dienstverlening (omdat dit onzichtbaar via de premie door de aanbieder als provisie wordt betaald aan de intermediair), bestaat bovendien de kans dat de consument niet vraagt om de dienstverlening waar hij recht op heeft. De minister vindt het verstandig dat er meer transparantie komt over provisies en dienstverlening voor consumenten bij schadeverzekeringen. Met het oog op dit doel ligt het voor de hand dat klanten in ieder geval precontractueel, dus voor het afsluiten van de verkoopovereenkomst, worden geïnformeerd over dienstverlening en provisie. De minister begrijpt uit de gesprekken met marktpartijen dat precontractueel moeilijk nominale bedragen genoemd kunnen worden, maar vanuit het oogpunt van de klant vindt hij concrete bedragen wel het meest informatief. Hij acht het verder van belang het gelijke speelveld tussen de distributiekanaalen niet te verstoren ten nadele van de zelfstandige adviseur.

De OvFD stelt dat, als besloten wordt tot actieve schadeprovisietransparantie, aan adviseurs en aanbieders vergelijkbare transparantie-eisen moeten worden vastgesteld. Dus als de minister besluit tot nominale transparantie dan moet dat ook gelden voor aanbieders, gebaseerd op een kostprijsmodel dat vergelijkbaar is met het wettelijk verplichte kostprijsmodel zoals al voor complexe producten geldt. Het kostprijsmodel zorgt er bij complexe producten voor dat de kosten (van dienstverlening) voor beide distributiekanaalen vergelijkbaar, juist en controleerbaar zijn en dat zou dan ook voor schadeverzekeringen moeten gelden. Een level playing field is wat ons betreft ook een absolute voorwaarde!

Indien onverhoopt wordt besloten tot actieve provisietransparantie dan moet het level playing field voorkomen dat er een verschuiving naar het directe kanaal plaatsvindt ten koste van het intermediaire kanaal. Een verschuiving naar het rechtstreekse kanaal betekent dat consumenten afhankelijk worden van grote organisaties, zonder een adviseur die voor zijn belangen opkomt en dat lijkt tegenstrijdig met de opvatting van de AFM, die door actieve transparantie een grotere tegendruk vanuit de consument wil bewerkstellingen!

OvFD:

- Diverse bilaterale en branche-overleggen met het MinFin en andere stakeholders
- Schriftelijke reactie middels brieven, (beleids)notities en effectbeoordelingen gemaakt
- Persreacties

1.6 OVERIGE ONDERWERPEN

1.6.1 Fiscale aftrekbaarheid advieskosten

In aanloop naar de invoering van het provisieverbod is meermaals met het ministerie van Financiën gesproken over een fiscaal neutrale invoering. Advies voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen en

lijfrentes was destijds immers onderdeel van de premie en daarmee fiscaal aftrekbaar. Ook in de Tweede Kamer is daar bij de behandeling van de voorstellen om gevraagd. Uiteindelijk is de fiscale neutraliteit gesneuveld als onderdeel van het bezuinigingspakket in het regeerakkoord van het kabinet Rutte II.

Nu de klant rechtstreeks voor advies moet betalen, worden deze 'brengproducten' veel minder geadviseerd en afgesloten. Doordat advies op deze producten niet meer fiscaal aftrekbaar is, is dit advies ook gewoon duurder voor de consument. Als consumenten en zzp'ers hierdoor geen oplossing meer zoeken voor pensioen of arbeidsongeschiktheid dan leidt dat op termijn tot grote problemen.

De evaluatie van het provisieverbod toont aan dat de Nederlandse consument weliswaar in staat is financieel advies te betalen, maar in veel gevallen daartoe niet bereid is. Ook het NIBUD constateerde recent dat voor bijna de helft van de Nederlanders (46 procent) de kosten van het advies een drempel vormen om naar een financieel adviseur te gaan.

Financieel advies kan mensen het noodzakelijke inzicht verschaffen om verantwoorde financiële beslissingen te nemen, hun risico's beter te managen en financiën beter te plannen. De evaluatie van het provisieverbod laat zien dat het bevorderen van de toegankelijkheid van advies wenselijk is. Een verbeterde toegang door de fiscaal gunstige behandeling van advieskosten te herstellen kan een belangrijke bijdrage leveren aan de financiële gezondheid van burgers voor de lange termijn. Adviseurs zijn bij uitstek uitgerust om mensen te helpen in beweging te komen en blijven. Dan moet echter de laagdrempelige toegang tot advies wel geborgd zijn.

De OvFD, het Verbond van Verzekeraars en Adfiz hebben de minister daarom in 2018 opgeroepen om vanuit de overheid opnieuw de fiscale aftrekbaarheid van financieel advies te faciliteren. Nu uit de evaluatie blijkt dat het wenselijk is om de toegang tot financieel advies te bevorderen, in belangrijke situaties rondom oude dag en arbeidsongeschiktheid, is het een geschikt moment om de fiscale behandeling van advies alsnog terug te brengen naar niveau van voor het provisieverbod. We zien ook goede mogelijkheden voor een (forfaitaire) aftrek voor advieskosten, waarbij goed gebruik kan worden gewaarborgd en aan wordt gesloten bij een goede geautomatiseerde verwerking door de Belastingdienst.

De OvFD heeft in 2019 opnieuw voorgesteld om te bekijken of er alsnog een nieuwe wettelijke bepaling kan worden opgenomen die (forfaitaire) aftrek regelt voor advieskosten. De OvFD ziet ook goede mogelijkheden om dit zodanig te regelen dat misbruik kan worden voorkomen en een goede geautomatiseerde verwerking door de Belastingdienst kan worden gewaarborgd. Zij heeft in 2012 daartoe al het rapport opgesteld 'Naar een werkbare renseignering van de fee'.

1.6.2 Frequentie accountantscontrole van het kostprijsmodel

De minister heeft in 2013 aangegeven dat consumenten in staat moeten zijn om op basis van informatie over de reikwijdte en prijs van de dienstverlening te beslissen welk soort dienstverlening zij wensen en waar zij die willen betrekken. Een gelijk speelveld tussen het intermediaire- en het directe kanaal is daarbij van groot belang. Daarom moeten ook directe aanbieders de kosten van dienstverlening (advies- en distributiekosten) transparant maken. Deze kostprijs van dienstverlening dient te worden berekend op basis van een kostprijsmodel, om ervoor te zorgen dat de kosten tussen de verschillende distributiekanaal vergelijkbaar, juist en controleerbaar zijn.

De advies- en distributiekosten van financiële producten, die zonder tussenkomst van een financiële adviseur aan klanten worden verstrekt, worden dus met behulp van het kostprijsmodel berekend. Dit wordt momenteel jaarlijks door de externe accountant getoetst. Actal (tegenwoordig: Adviescollege toetsing regeldruk, ATR) heeft eerder geadviseerd om die jaarlijkse controle niet langer verplicht te

stellen. De minister geeft in zijn brief van 15 januari 2019 aan dat hij wil voorkomen dat de berekening van de advies- en distributiekosten een onevenredige regeldruklast meebrengt. Daarom onderzoekt hij een variant waarbij de controle van het kostprijsmodel niet jaarlijks door een externe accountant hoeft te worden verricht, maar ten minste eens in de drie jaar, indien geen majeure wijzigingen plaatsvinden in het model. Dit betekent per saldo een vermindering van de regeldruk. Voorwaarde hiervoor is wel dat er sprake is van alternatieve waarborgen voor een adequate bepaling van de advies- en distributiekosten, ook in de periode tussen twee controles. Hierbij kan gedacht worden aan controle door de interne accountant. De minister is hierover in gesprek met betrokken partijen, waaronder de OvFD.

De OvFD vindt een jaarlijkse controle van het kostprijsmodel door een externe accountant van groot belang om te voorkomen dat aanbieders hun adviesdiensten niet onder de kostprijs aanbieden. Tijdens de evaluatie van het provisieverbod is naar voren gekomen dat intermediairs ontevreden zijn over de werking van het kostprijsmodel, omdat ze ervan uitgaan dat aanbieders kosten van advies en nazorg in de prijs van het product versleutelen, en die kosten zodoende onzichtbaar maken. Het kostprijsmodel is een belangrijke waarborg hiervoor. Een daadwerkelijke jaarlijkse controle hierop door de accountant is cruciaal en conform hetgeen uitdrukkelijk is afgesproken via wetgeving. Zonder deze controle krijgt de consument geen juist en volledig inzicht in de tarieven tussen de verschillende distributiekkanalen en kan er dus ook geen level playing field bestaan.

De OvFD denkt dat het kostprijsmodel door de subjectieve normen aanbieders nog teveel mogelijkheden biedt om de kosten in het product te versleutelen. Hier moet ook aandacht aan worden geschonken, evenals aan verbeteringen in de vorm van een objectivering van de normen. Hierdoor worden misschien ook de administratieve lasten verlicht omdat de controle voor accountants dan gemakkelijker wordt.

1.6.3 Level playing field kostprijsmodel

Uit het evaluatierapport komt naar voren dat adviseurs er niet goed in slagen een stabiel verdienmodel voor nazorg te ontwikkelen. Dit komt ook omdat aanbieders nazorg wel 'gratis' via hun product kunnen bieden. De OvFD vindt dat dit onderwerp tijdens het vervolgproces met de markt besproken moeten worden. Op dit gebied is absoluut geen level playing field met de intermediairs.

De OvFD denkt dat een (onbedoeld) gevolg van het provisieverbod is dat klanten advieskosten proberen te voorkomen door 'gratis' zelf wijzigingen via de aanbieder te bewerkstelligen. Directe aanbieders gebruiken het kostprijsmodel, maar intermediaire aanbieders die rechtstreekse wijzigingen doorvoeren niet. De klant moet echter - net als bij directe aanbieders - beseffen dat intermediaire aanbieders niet gratis adviseren. Kortom: alle aanbieders die zelf financieel advies geven over producten die onder het provisieverbod vallen moeten een kostprijsmodel opstellen voor het berekenen van advies- en distributiekosten.

1.6.4 Geautomatiseerd advies

De AFM heeft in 2017 en 2018 in haar wetgevingsbrieven opgeroepen om aandacht te besteden aan geautomatiseerd advies. De minister heeft ten behoeve van de analyse gesprekken gevoerd met de AFM en branche- en consumentenorganisaties, waaronder de OvFD. Hierbij is in kaart gebracht welke ontwikkelingen er zijn, of er eventuele problemen of risico's zijn te voorzien in de toekomst en of de bestaande regels in dat licht afdoende zijn.

De OvFD is van mening dat financiële dienstverleners die gebruikmaken van geautomatiseerd advies gewoon moeten voldoen aan dezelfde wettelijke eisen als die gelden voor financiële dienstverleners die 'normaal' adviseren. Het is op dit moment nog te vroeg om nadere of andere eisen te stellen aan deze manier van adviseren. Het is wel van belang dat de consument dezelfde bescherming geniet als wanneer

hij zou worden geadviseerd door een natuurlijk persoon. De OvFD roept het ministerie ook op om in dit verband nog eens goed naar de eisen rondom vakbekwaamheid te kijken. Verder moet de klant een passend advies kunnen krijgen en hoe waarborg je dit via geautomatiseerd advies en hoe voorkom je dat je bijvoorbeeld via het systeem richting bepaalde oplossingen, producten of aanbieders wordt gestuurd. De OvFD heeft ook voorgesteld dat consumenten, voorafgaand aan geautomatiseerd advies over complexe producten, een (verbeterde) kennis- en ervaringstoets moeten doen.

Het ministerie erkent dat de risico's die gepaard gaan met geautomatiseerd advies voor een belangrijk deel dezelfde zijn als bij advies in het algemeen. Om te voorkomen dat ongeschikte producten aan klanten worden geadviseerd, zijn er regels omtrent advies opgenomen in de Wet op het financieel toezicht. Financieel dienstverleners die adviseren dienen te voldoen aan deze regels, ongeacht of sprake is van geautomatiseerd advies of niet.

Uit de gesprekken in 2019 zijn twee aandachtspunten met betrekking tot geautomatiseerd advies voortgekomen. Bij volledig geautomatiseerd advies vindt geen gesprek plaats met de klant, maar wordt het advies gegenereerd door een computer. De vakbekwaamheidseisen in de Wft sluiten op dit moment echter alleen aan op de situatie waarbij er sprake is van rechtstreeks contact, waardoor de vakbekwaamheidseisen niet (altijd) van toepassing zijn. De minister vindt vakbekwaamheid een basisvereiste voor advies en hij is daarom van plan dit artikel aan te passen, zodat bij geautomatiseerd advies, ook als geen sprake is van persoonlijk contact, de vakbekwaamheid geborgd blijft. Hij zal dit in overleg met de AFM gaan uitwerken.

Het tweede aandachtspunt is dat bij geautomatiseerd advies sprake kan zijn van geautomatiseerde besluitvorming. Op grond van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de daarop gebaseerde Uitvoeringswet AVG is geautomatiseerde besluitvorming verboden, behalve in uitzonderingsgevallen. Een automatisch gegenereerd advies op zichzelf valt niet onder het verbod uit de AVG, maar een geautomatiseerd besluit wel. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als een kredietaanvraag door een geautomatiseerd systeem wordt afgewezen. Het verbod geldt niet als sprake is van een geautomatiseerd advies dat vervolgens door iemand wordt betrokken bij de beslissing over bijvoorbeeld een kredietaanvraag, waarbij ook rekening wordt gehouden met andere overwegingen. De AVG biedt een Europees geharmoniseerd kader waaraan iedereen, en dus ook de financiële sector, zich dient te houden. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is belast met het houden van toezicht op de naleving van de AVG. Vooralsnog ziet de minister geen aanleiding hier aanvullende stappen te zetten. Hij zal wel in samenwerking met de AP en AFM de ontwikkelingen op dit gebied nauwgezet volgen. Ook de OvFD zal de vinger aan de pols houden.

OvFD:

- Informatie verstrekt aan de leden van de OvFD
- Schriftelijke en mondelinge reacties gegeven op vragen en vanuit het Ministerie van Financiën
- Diverse overleggen bij het Ministerie van Financiën, AFM en andere stakeholders
- Diverse notities geschreven ten behoeve van het ministerie van Financiën met voorstellen
- Parlementaire behandeling gevolgd en input geleverd voor moties en Kamervragen
- Gereageerd op informatie- en persvragen

1.7 POSITIE VAN DE SERVICEORGANISATIES

Binnen de intermediaire bedrijfstak spelen serviceorganisaties een steeds belangrijkere rol. In het rapport van Decisio 'De markteffecten van het provisieverbod' dat in november 2018 werd gepubliceerd wordt aangegeven dat er sprake is van een intensivering van het gebruik van serviceproviders ten

opzichte van 2010 (72% van de adviseurs is aangesloten bij een of meer serviceorganisaties). Een concreet percentage wordt niet gegeven, maar de OvFD schat dat inmiddels meer dan 90% van de advieskantoren is aangesloten bij een of meer serviceorganisaties (ketens en serviceproviders).

De OvFD is van mening dat serviceorganisaties belangrijk zijn voor de positie van onafhankelijk adviseurs, dat ze door efficiency en schaalvoordeel een positief effect geven op het rendement van onafhankelijk adviseurs en dat ze een maximaal open markt genereren hetgeen direct van belang is voor het aanbod. Het beperkt ook de mogelijkheid voor aanbieders om hun kosten of de rente te laten oplopen, omdat een ongezonde prijsstelling direct leidt tot toestroom van nieuwe aanbieders die via de samenwerkingsverbanden snel en tegen lage kosten een breed distributienetwerk tot hun beschikking kunnen krijgen. Het beste bewijs is de hypotheekmarkt, waar de (buitenlandse) concurrentie fors is toegenomen met als positief gevolg dat banken gedwongen worden de rentemarges te verlagen. Serviceorganisaties spelen daarin een doorslaggevende rol.

Consumenten ervaren het voordeel van deze werkwijze in de intermediaire keten dus misschien niet direct, maar indirect des te meer. Het concrete voordeel voor de consument zit in een goedkoper tarief door de betere marktwerking, de grotere inkoopmacht of als de efficiencywinsten worden doorberekend in de premie of hypotheekrente. Als het assortiment waaruit gekozen kan worden groter is, leidt dit bovendien tot een beter passend product.

Met de nieuwe wettelijke titel voor onafhankelijk advies zijn serviceorganisaties voor adviseurs van groot belang om onafhankelijk advies te kunnen geven. Adviseurs kunnen via serviceorganisaties toegang krijgen tot een marktbreed aanbod. Een aansluiting bij een serviceorganisatie is niet de enige manier om te voldoen aan een objectieve analyse, maar wel de goedkoopste en meest efficiënte manier. Voor het verkrijgen van voldoende rechtstreekse aanstellingen bij aanbieders zal een adviseur ten eerste een bepaalde marktomvang moeten hebben en de kosten die daarmee gepaard gaan zullen aanzienlijk hoger zijn dan een aansluiting bij een centrale organisatie, zeker wanneer de adviseur slechts incidenteel de producten adviseert van een bepaalde aanbieder. Het is ook niet voor niets dat in de markt serviceorganisaties zijn ontstaan als goedkoper en efficiënter alternatief om een grotere markttoegang te krijgen tot (buitenlandse) aanbieders.

Uiteraard zijn hiermee ook kosten gemoeid en intermediairs maken over het algemeen een kosten/baten analyse voordat ze besluiten zich aan te sluiten bij een serviceorganisatie. Uit onderzoek door DFO in 2019 blijkt dat 84% van de deelnemers van een serviceorganisatie aangeeft dat de samenwerking een positief effect heeft op het rendement van het kantoor. DFO verwacht dat de impact die serviceorganisaties gaan hebben op de concurrentiepositie, op de breedte van de dienstverlening en op de kwaliteit van de bedrijfsprocessen voor de aangesloten advieskantoren snel groter zal worden. Ook het effect op het rendement van het financieel advieskantoor, dat gebruik maakt van de diensten van de voor zijn kantoor meest geschikte serviceorganisatie, zal toenemen. Kortom: de impact van serviceorganisaties op advieskantoren neemt snel toe.

Doelstellingen OvFD

- De waardevolle positie van serviceorganisaties onder de aandacht brengen van politiek en stakeholders. In 2020 wil de OvFD hiertoe een seminar organiseren.
- Serviceorganisaties worden op grond van de Wft gezien als bemiddelaars. De OvFD blijft pleiten voor een aparte positie in de wet.

Een goede, strategische samenwerking in de intermediaire keten is dus voor alle partijen van groot belang, maar nog het meeste voor de consument; zonder serviceorganisaties versmalt het aanbod, loopt het kwaliteitsniveau achteruit en heeft hij uiteindelijk veel minder keuze. Een goede samenwerking tussen onafhankelijk adviseurs en serviceorganisaties leidt tot een dominante intermediaire marktpositie.

OvFD:

- Positie en rol van de serviceorganisatie besproken met stakeholders
- Belangrijke rol serviceorganisaties in perspublicaties en interviews benadrukt

2. WETGEVING

2.1 WIJZIGINGSWET FINANCIËLE MARKTEN 2021

Op 13 december 2019 is de Wijzigingswet Financiële Markten 2021 ter consultatie voorgelegd. De OvFD zal dit wetsvoorstel beoordelen en voor 3 februari 2020 op de consultatie reageren.

2.2 WIJZIGINGSBESLUIT FINANCIËLE MARKTEN 2019

Het Wijzigingsbesluit is geconsulteerd in de periode 25 februari 2019 tot 25 maart 2019. De OvFD heeft het wijzigingsbesluit doorgenomen en op 23 maart 2019 op de consultatie gereageerd.

Via het Wijzigingsbesluit worden nieuwe wetsartikelen geïntroduceerd (32 aa en 32 ab Bgfo), die de Product Oversight and Governance (POG) regels uit de Europese Richtlijn Verzekeringsdistributie (IDD) ook van toepassing verklaren op betaalrekeningen, kredieten en spaarrekeningen (verder: kredieten). Voor schadeverzekeringen geldt de POG al langer, maar die uitbreiding was gebaseerd op Europese regelgeving. Deze uitbreiding voor kredieten is niet gebaseerd op Europese regelgeving en Nederland gaat dus (opnieuw) verder dan de andere Europese lidstaten. In het kader van het harmoniseren van een Europese markt, is dit niet in het belang van de concurrentiepositie van Nederlandse financiële dienstverleners.

Op grond van de voorgestelde artikelen moeten financiële dienstverleners die kredieten distribueren beschikken over adequate procedures en maatregelen die waarborgen dat de desbetreffende financiële producten voldoen aan de behoeften, kenmerken en doelstellingen van de doelgroep. In de Memorie van Toelichting (verder: MvT) wordt gesteld dat de kredieten alleen mogen worden gedistribueerd als dit in het belang van de cliënt (de doelgroep) is. Op grond van de Wft moeten financiële dienstverleners klanten over complexe producten, waaronder hypotheckair krediet, passend adviseren op basis van een uitgebreid klantprofiel. De OvFD is van mening dat hiermee feitelijk al wordt voldaan aan datgene wat de nieuw voorgestelde artikelen beogen. De vraag is of er verschil bestaat tussen in het belang van de klant distribueren volgens de doelgroepbepaling en passend adviseren conform de adviesregels uit de Wft (en de kredietnormen)? Het lijkt onlogisch dat een (hypotheckair) krediet wel passend is op grond van de adviesregels in de Wft en de wettelijke regels ter voorkoming van overkreditering, maar niet passend of niet in het belang van de cliënt conform de doelgroepbepaling? Als er geen verschil is of kan zijn tussen in het belang van de klant distribueren volgens de doelgroepbepaling en passend adviseren conform de Wft, dan voegen de nieuwe artikelen niets toe en leidt implementatie tot een onnodige en onredelijke verzwaring van de eisen, administratieve lasten en nalevingskosten voor financiële dienstverleners die kredieten aanbieden en distribueren.

In de MvT wordt ook aangegeven dat het ‘vanuit het perspectief van het gedragstoezicht is aangewezen om deze regels in een AMvB te verankeren, zodat de AFM ook ten aanzien van de financiële dienstverlener die het krediet distribueert handhavend kan optreden, indien het desbetreffende financieel product niet aan de beoogde doelgroep wordt gedistribueerd of de distributiestrategie niet aansluit bij de desbetreffende doelgroep. Het achterliggende doel hiervan is het voorkomen van schade voor de consument en de maatschappij doordat financiële producten terechtkomen bij de verkeerde doelgroep’. Wij denken echter dat de AFM al meer dan voldoende handhavingsinstrumenten tot haar beschikking heeft. Ook het consumentenbelang wordt op grond van de al bestaande wet- en

regelgeving uitstekend gewaarborgd. De OvFD vindt deze argumenten dan ook niet voldoende zwaarwegend; nieuwe wet- en regelgeving moet proportioneel zijn.

De OvFD merkt ook op dat bij het berekenen van de administratieve lasten alleen de eenmalige nalevingskosten worden berekend (ruim 2 miljoen euro) en niet de doorlopende nalevingskosten, terwijl de financiële dienstverlener toch periodiek de procedures en maatregelen moet inventariseren en periodiek of als er aanleiding toe is moet evalueren of kredieten en de diensten die zij verleent, nog voldoen aan de doelstelling van de doelgroep en de distributiestrategie nog aansluit bij de doelgroep en zo nodig de doelgroep of de distributiestrategie aanpassen. Ook moet de financiële dienstverlener relevante informatie verstrekken over de distributie en over de uitkomsten van periodieke evaluaties aan de financiële onderneming die het desbetreffende financieel product aanbiedt. Dus naast de eenmalige nalevingskosten zijn er ook aanzienlijke doorlopende nalevingskosten.

Op 3 juni 2019 is het verslag van de internetconsultatie van het Wijzigingsbesluit 2019 gepubliceerd. Het ministerie geeft hierin ook een reactie op de opmerkingen die de OvFD gemaakt en stelt hierin dat de Europese Bankenautoriteit (EBA) in 2016 richtlijnen over het productontwikkelingsproces voor aanbieders en distributeurs kredieten heeft opgesteld. Aanbieders van die producten dienen al te beschikken over een productontwikkelingsproces. Er is evenwel geen wettelijke grondslag opgenomen voor de AFM om te handhaven als een distributeur zich niet houdt aan de regels omtrent het bepalen van de doelgroep en het aansluiten van de distributiestrategie bij de desbetreffende doelgroep. Aangezien de EBA-richtsnoeren niet verbindend zijn maar het wel belangrijk is dat voor alle financiële producten zoveel mogelijk dezelfde regels gelden met betrekking tot het productontwikkelingsproces, zijn de regels ook van toepassing verklaard op distributeurs van kredieten (zowel consumptief krediet als hypotheek krediet). Dit is in lijn met de ons omringende landen. Bijna alle lidstaten hebben reeds een productontwikkelingsproces in hun wetgeving opgenomen voor aanbieders en distributeurs van kredieten of zijn dit van plan (met uitzondering van Duitsland, Oostenrijk, Slowakije en Finland). Nederland gaat derhalve niet verder dan andere lidstaten.

Het ministerie vindt het passend adviseren op grond van de Wft niet hetzelfde als een productontwikkelingsproces waarbij de doelgroep in kaart dient te worden gebracht en de financiële producten dienen te voldoen aan de behoeften, kenmerken en doelstellingen van de doelgroep en de distributiestrategie aansluit bij de desbetreffende doelgroep. De regels omtrent het productontwikkelingsproces en advies vullen elkaar aan. De financiële dienstverlener als distributeur heeft een eigen verantwoordelijkheid voor het bepalen van de doelgroep en het bepalen voor wie het financieel product niet geschikt is. De distributeur kan de informatie die hij heeft ontvangen van de aanbieder van het financieel product en de informatie van zijn eigen cliënten gebruiken om de doelgroep en de distributiestrategie te bepalen. Op deze manier wordt rekening gehouden met de belangen van de klant. Vervolgens dient de distributeur, indien hij adviseert, te beoordelen of het financieel product ook geschikt is voor de individuele klant. De distributeur dient relevante informatie over de distributie van het krediet aan de financiële onderneming te verstrekken die het desbetreffende financieel product aanbiedt. Op deze manier kan de aanbieder van het financieel product de doelgroep of distributiestrategie aanpassen. De regels omtrent het productontwikkelingsproces zijn derhalve breder dan bezien of een complex product passend is.

Tot slot stelt het ministerie dat de OvFD terecht heeft opgemerkt dat financiële dienstverleners die kredieten distribueren naast de eenmalige nalevingskosten ook doorlopende nalevingskosten hebben. Deze doorlopende kosten werden niet genoemd in de geconsulteerde ontwerp nota van toelichting en zijn naar aanleiding van deze reactie alsnog opgenomen.

Naleving productontwikkelingsproces

Alle distributeurs moeten vanaf 1 januari 2020 voldoen aan nieuwe wettelijke eisen met betrekking tot het productontwikkelingsproces. Tijdens een bijeenkomst met de werkgroep compliance op 18 december bleek dat er nog geen reacties waren vanuit individuele aanbieders in het kader van doelgroepbepaling en distributiestrategie, terwijl de adviseur/bemiddelaar als distributeur afhankelijk is van die informatie en zonder die informatie niet kan voldoen aan de wettelijke verplichtingen. De OvFD heeft daarop een standaardbrief gemaakt, die de leden eind december naar aanbieders hebben gestuurd.

Evaluatie productontwikkelingsproces

Het ministerie van Financiën laat een evaluatie uitvoeren naar het productontwikkelingsproces. De OvFD is eind 2019 gevraagd om in 2020 mee te werken aan deze evaluatie.

OvFD:

- Parlementaire behandeling van Wijzigingswet en -besluit gevolgd
- Diverse consultatiereacties opgesteld
- Overleg met het ministerie van Financiën en andere stakeholders
- Diverse notities gemaakt met inhoudelijke toelichtingen op het standpunt van de OvFD
- Bijeenkomst productontwikkelingsproces georganiseerd
- Standaardbrief inzake het productontwikkelingsproces gemaakt
- Bijeenkomst met werkgroep compliance georganiseerd

2.3 HERZIENING WET FINANCIËEL TOEZICHT

De omvang en de complexiteit van de Wft zijn sterk toegenomen door de vele wijzigingen van de wet sinds de inwerkingtreding op 1 januari 2007. De minister van Financiën heeft, naar aanleiding van een advies van de Raad van State, besloten te verkennen hoe de Wft toegankelijker en toekomstbestendiger kan worden gemaakt. In 2016 en 2017 heeft de OvFD hierover al uitgebreid overleg gehad met het Ministerie van Financiën en andere marktpartijen die met de Wft te maken hebben.

De minister heeft een verkenning van een herziening van de Wft uitgevoerd om te bekijken op welke wijze de regelgeving voor de financiële markten toegankelijker en toekomstbestendiger kan worden gemaakt. De OvFD vindt het van groot belang dat de Wft toegankelijker en toekomstbestendiger wordt gemaakt:

- De cross-sectorale indeling van de wet maakt het moeilijker om Europese richtlijnen goed te implementeren. Aangezien we onverminderd rekening moeten houden met nieuwe wetgevende initiatieven vanuit Europa, waarbij het duidelijk is dat de cross-sectorale systematiek van de Wft niet aansluit bij de systematiek op het niveau van de Europese regelgeving, lijkt het logisch om in het kader van de herziening van de Wft aan te sluiten bij datgene wat in Europa gebruikelijk is, een sectorale opzet. Een sector overstijgend algemeen deel in de Wft heeft daarbij de voorkeur van de OvFD.
- De gelaagdheid van de regelgeving is een groot probleem omdat de uitwerking in lagere regelgeving erg verspreid is. De invulling van de open normen door de toezichthouder via leidraden maakt het geheel niet overzichtelijker.
- De problematiek rondom de definities zorgt ervoor dat er terughoudend ontstaat om noodzakelijke aanpassingen in definities te doen. De OvFD pleit bij voortdurend voor een aparte positie in de wet voor serviceorganisaties en voor een herijking van de definities van advies en bemiddelen. Dergelijke aanpassingen zijn echter lastig gezien de complexiteit van de Wft, waarbij je de hele Wft goed moet kunnen overzien om het effect van zo'n wijziging - ook cross-sectoraal - in te calculeren.

Op 25 mei 2019 stuurt de minister een brief naar de Kamer met een reactie op de moties en toezeggingen op het terrein van de financiële markten waaronder de verkenning (inventarisatie en analyse van ervaren problemen en beoordeling opportuniteit) naar een herziening van de Wft.

De minister geeft aan dat in het kader van de verkenning analyses zijn verricht en gesprekken gevoerd met de sector, de toezichthouders, de rechtspraak en rechtswetenschap en andere belanghebbenden zoals consumentenorganisaties. Daaruit is een beeld naar voren gekomen dat de Wft zowel in inzichtelijkheid als toegankelijkheid gebreken vertoont. Naast deze analyses en gesprekken heeft een openbare consultatie plaatsgevonden, waarbij tevens kon worden gereageerd op mogelijke oplossingsrichtingen.

De analyse over gebreken in inzichtelijkheid en toegankelijkheid wordt door belanghebbenden gedeeld. De minister deelt het belang dat wordt gehecht aan toegankelijke en inzichtelijke wetgeving. Hij heeft de analyse en de reacties van belanghebbenden zorgvuldig afgewogen. Zoals aangegeven in de brief uit 2016, moet bij een ingreep in de financiële wetgeving ook de opportuniteit daarvan worden beoordeeld. Een volledige herziening van de wet betekent een groot en langdurig beslag op (wetgevings)capaciteit, niet alleen bij het ministerie, maar ook bij de toezichthouders en de financiële sector en zal tot (aanzienlijke) kosten leiden voor betrokkenen als gevolg van een proces van aanpassing en overgang.

Gezien de lopende werkzaamheden rondom beleid en wetgeving voor de financiële markten en de verwachte nationale en internationale ontwikkelingen op dit terrein, vindt hij het op dit moment niet opportuun om een traject met een dergelijke omvang te starten. Tegelijkertijd onderkent hij het belang van een goed functionerend regelgevend kader voor de financiële sector. Aan de hand van de geanalyseerde problemen wil hij daarom bij gelegenheid en op meer incidentele basis wetstechnische verbeteringen doorvoeren, om de toegankelijkheid en inzichtelijkheid van de Wft te bevorderen. Gezien de grote betrokkenheid van alle belanghebbenden bij de verkenning, zal hij hen bij het ontwerpen hiervan betrekken.

De OvFD zal bij toekomstige consultaties van wetgeving op incidentele basis wetstechnische verbeteringen voorstellen en contact hierover houden met het ministerie.

OvFD:

- Overleg met het ministerie van Financiën en diverse Rondetafelgesprekken
- Juridische beoordeling Wft
- Diverse notities gemaakt met voorstellen tot verbetering van de Wft
- Parlementaire behandeling gemonitord

2.4 WIJZIGING REGELING HYPOTHECAIR KREDIET

Van 19 juli tot 2 september 2019 is de wijziging van de Tijdelijke Regeling Hypothecair Krediet 2020 (verder: TRHK) ter consultatie voorgelegd. De OvFD heeft op 30 augustus op deze consultatie gereageerd.

De OvFD is blij is met de - vanuit adviseurs gevraagde - verduidelijking dat zowel bij het aangaan van een hypothecair krediet als bij het verhogen van een bestaand hypothecair krediet voor het treffen van energiebesparende voorzieningen in een woning een bedrag van ten hoogste € 9.000 buiten beschouwing kan worden gelaten bij het vaststellen van de financieringslast.

De OvFD heeft in haar reactie ook gewezen op suggesties uit voorgaande consultatierondes, die nog steeds relevant zijn zoals de positie van starters op de woningmarkt. De positie van starters (en

middeninkomens) blijft zorgelijk. Feit is dat alleen bouwen een structurele oplossing kan bieden, maar dat kost tijd. Starters moeten ook op de huidige woningmarkt meer mogelijkheden krijgen om een woning te kopen. De OvFD heeft hiertoe al eerder het position paper [‘Oplossingsrichtingen starters op de koopmarkt’](#) gepubliceerd.

Overdrachtsbelasting afschaffen en de NHG-premie verlagen

Sinds 2018 bedraagt de wettelijke Loan-to-Value (verder: LTV)-limiet 100% van de waarde van de woning. Hierdoor is het voor starters veel moeilijker geworden om een huis te kopen, omdat ze ook meer eigen vermogen moeten inbrengen om de kosten koper (aankoop- en financieringskosten) te financieren. Het gevolg is dat een groot deel van de starters de aankoop van een huis noodgedwongen moet uitstellen. Het CPB heeft berekend dat ruim 50% van de starters de aankoop van een huis moet uitstellen als de LTV 100% bedraagt. Het CPB laat ook zien dat bij een maximale LTV van 100% de spaarbehoefte tussen de 7,7 duizend en 12,1 duizend euro ligt. Een groot deel van de starters zal dus jarenlang maximaal moeten sparen om een woning te kunnen kopen.

De OvFD vindt het belangrijk dat de aankoop- en financieringskosten voor starters dalen. Maak het voor starters gemakkelijker om het bedrag bij elkaar te sparen door de overdrachtsbelasting af te schaffen en de NHG-premie verder te verlagen of maak het op zijn minst mogelijk om deze zaken mee te financieren boven de maximale LTV-grens van 100%. NHG is vooral voor starters relevant en het is vanuit dat oogpunt redelijk en logisch dat de NHG-premie boven de maximale LTV-grens van 100% mee kan worden gefinancierd, ook om te voorkomen dat starters geen NHG-hypotheek meer sluiten om kosten te besparen en juist daardoor meer risico gaan lopen. Door deze maatregelen zou het bedrag dat starters bij elkaar moeten sparen voor de aankoop- en financieringskosten in ieder geval zo’n 50% minder zijn.

Op 9 oktober 2019 maakt de minister bekend dat de NHG-premie voor een hypotheek met NHG per 1 januari 2020 wordt verlaagd. Daarnaast wordt de kostengrens per 1 januari 2020 verhoogd naar € 310.000 en voor energiebesparende voorzieningen naar € 328.600. Met name starters zijn gebaat bij deze aanpassingen. De hogere kostengrens voor energiebesparende voorzieningen creëert extra ruimte om verduurzaming van de eigen woning mogelijk te maken.

Woningeigenaren die een hypotheek met NHG aanvragen, betalen daarmee eenmalig 0,7% over de hoogte van hun hypotheek in plaats van de huidige 0,9%. Daarmee krijgen meer mensen toegang tot het vangnet dat NHG biedt. Tegelijkertijd is het niveau zo gekozen dat het als basis voor de komende jaren kan gelden.

Bouwsparen

De OvFD is van mening dat je tegelijkertijd zou je voor toekomstige starters een vorm van belastingvrij bouwsparen moeten introduceren. Hierdoor kunnen starters sneller de kosten koper bij elkaar sparen. Je zou dit in de vorm van de oude spaarloonregeling kunnen gieten, namelijk sparen van het brutoloon op een geblokkeerde rekening, die alleen vrij kan komen indien starters het voor een hypotheek gebruiken.

Verduurzaming

In het Klimaatakkoord is opgenomen dat wordt gezien of en hoe de krediettoets vereenvoudigd kan worden bij het aangaan van een aanvullende hypotheek voor verduurzaming ten behoeve van laagdrempeligheid, zonder dat dit tot overkreditering leidt. Een goed initiatief dat de OvFD ondersteunt. Daarnaast stelt de OvFD voor om in dat kader ook te onderzoeken op welke wijze mensen, van wie het huishoudinkomen minder bedraagt dan € 33.000, een financiering kunnen afsluiten om duurzaamheidsmaatregelen te treffen. Uit onderzoek blijkt dat in meer dan 40% van de 3 miljoen woningen met een E, F of G label een huishouden woont met een inkomen beneden modaal. Zij

besteden een groter deel van hun inkomen aan energiekosten en zijn dus kwetsbaar voor een (verdere) stijging van de energielasten. Juist deze groep is gebaat bij extra mogelijkheden om verduurzaming te kunnen financieren, maar is afhankelijk van individueel maatwerk, terwijl geldverstrekkers in de praktijk terughoudend zijn in het verstrekken van maatwerk.

Standaardisatie maatwerk voor van huur naar koop

Een deel van de beoogde koopstarters heeft huurlasten die hoger liggen dan de maximale toegestane hypotheeklasten. Hypotheekadviseurs geven vaak aan dat dit komt omdat de inkomensnormen onterecht belemmerend werken. Individueel maatwerk is, zoals de minister in haar brief van 21 juni 2019 aangeeft, in deze situaties soms wel mogelijk, waarbij goed onderbouwd moet worden waarom het in een individueel geval verantwoord is om van de inkomenscriteria af te wijken. Hierbij moet naast de huidige huurlasten ook worden gekeken naar de hele financiële situatie van de consument. Uit de inventarisatie onder kredietverstrekkers en hypotheekadviseurs bij het platform Hypotheken blijkt dat in de praktijk beperkt van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt. Slechts een paar kredietverstrekkers bieden maatwerk op basis van huurlasten aan.

Feit is dat echt individueel maatwerk lastig blijft, omdat het onduidelijk is waaraan een verantwoorde aanvraag moet voldoen. Hierdoor zijn geldverstrekkers huiverig om op basis van maatwerk te financieren. Het Nibud doet nu onderzoek naar huurders en kopers met woonlasten die hoog zijn ten opzichte van het inkomen. Hierbij wordt gekeken op welke uitgaven zij besparen om de woonlasten te kunnen dragen. Naar aanleiding van de motie van kamerlid Koerhuis doet het Nibud ook onderzoek naar de inkomenscriteria die van toepassing zijn in de koopsector en de inkomenscriteria die verhuurders gebruiken. De OvFD stelt daarom voor om binnen het platform Hypotheken - mede aan de hand van het onderzoek door Nibud - te bespreken of we voor dit specifieke onderwerp maatwerk meer kunnen standaardiseren, zodat het zowel voor aanbieders als adviseurs duidelijker wordt wanneer gebruik kan worden gemaakt van de maatwerkmogelijkheid.

Kleine hypotheeken

Senioren en mensen met een uitkering blijken in de praktijk problemen te hebben met het af- of oversluiten van een zeer kleine hypotheek tot 20% of 30% van de WOZ-waarde. Op 1 februari 2019 is door kamerleden gevraagd of het niet mogelijk is om in de Regeling Hypothecair Krediet een bagatelvoorziening op te nemen. De minister van Financiën heeft daarop aangegeven dat 'het niet verantwoord is om een bagatelvoorziening in de TRHK op te nemen omdat de woningwaarde geen inzicht biedt in het inkomen of de hypotheeklasten van de consument, terwijl inzicht hierbij nodig is om te bepalen of de consument de lasten kan dragen'. Maatwerk biedt volgens de minister een oplossing, maar ook hiervoor geldt dat maatwerk in de praktijk lastig en duur is. De OvFD heeft daarom voorgesteld om ook dit onderwerp in het Platform Hypotheken nader te adresseren.

OvFD:

- Wijziging Regeling Hypothecair Krediet geanalyseerd
- Consultatiereactie ingediend
- Overleggen met het ministeries van BZK en Financiën
- Parlementaire behandeling gevolgd en input geleverd voor moties en Kamervragen
- Informatie in persbericht, nieuwsbrief en publicaties opgenomen

2.5 VERWERKEN BURGERSERVICENUMMER (BSN)

2.5.1 Terugblik

In juli 2018 veroorzaken diverse publicaties inzake de verwerking van het Burgerservicenummer (verder: BSN) onrust binnen de branche. De Contactgroep Automatisering heeft een verzoek gestuurd naar het

Ministerie van Financiën om door een aanpassing van de Wft het mogelijk te maken dat financieel dienstverleners het BSN van hun relaties mogen verwerken. Dit verzoek is afgewezen, waarmee de (juridische) positie van adviseurs/bemiddelaars onduidelijk is geworden, wat veel onzekerheid oplevert, terwijl het verwerken van het BSN voor adviseurs/bemiddelaars ook aantoonbaar noodzakelijk is om hun bedrijfsactiviteiten, advies en bemiddeling, te kunnen verrichten.

Het BSN is een wettelijk identificatienummer dat op grond van de Uitvoeringswet AVG (UAVG) bij de verwerking van persoonsgegevens alleen mag worden gebruikt ter uitvoering van de betreffende wet dan wel voor doelen bij de wet bepaald. Overheidsorganisaties mogen het BSN gebruiken om hun taak uit te voeren, mits het BSN hierbij noodzakelijk is. Organisaties buiten de overheid mogen het BSN alléén gebruiken als dit in de wet staat. Aanbieders zijn aangewezen als administratieplichtigen, die op grond van fiscale wetgeving gegevens aan de Belastingdienst moeten rensigner. Deze administratieplichtigen zijn gehouden om bij de gegevens en inlichtingen het BSN te vermelden van degene op wie de gegevens en inlichtingen betrekking hebben.

Aanbieders verwerken op basis van bovenstaande (fiscale) wetgeving dus het BSN. Intermediaire aanbieders hebben echter geen rechtstreeks (advies)contact met de klant, dus eisen dat adviseurs/bemiddelaars het BSN aan hen verstrekken. Uit de praktijk blijkt dat als adviseurs het BSN niet verstrekken aan de aanbieder, over het algemeen de hypotheek of het krediet niet tot stand komt. Bijkomend probleem is, dat onder het verwerken van persoonsgegevens, waaronder het BSN, alle handelingen vallen die een organisatie kan uitvoeren met persoonsgegevens, van verzamelen tot en met vernietigen. Dit is dus een zeer ruim begrip. Een adviseur/bemiddelaar verwerkt daarmee al heel snel het BSN, omdat hij voor het advies en de bemiddeling veel documenten waar het BSN op staat bij klanten op moet vragen, verzamelen, raadplegen, gebruiken en deze moet doorsturen naar de aanbieder. Verwerking van het BSN is voor adviseurs/bemiddelaars dan ook absoluut niet te vermijden en noodzakelijk om hun bedrijfsactiviteiten te kunnen uitvoeren.

De OvFD voerde daarom al langer een lobby voor een mogelijkheid om het BSN te verwerken langs verschillende lijnen, zoals:

- Een aanpassing van de wet om op die manier een wettelijke grondslag te verkrijgen;
- Een ontheffing of standpunt van de Autoriteit Persoonsgegevens, maar ook
- Door overleg met aanbiedersorganisaties en individuele aanbieders.

Aangezien de publiciteit in juli 2018 onrust veroorzaakte heeft de OvFD, samen met de Nederlandse Vereniging van Financieringsadviseurs- en bemiddelaars (verder: NVF), besloten om te bekijken of we in een veel breder verband gezamenlijk kunnen optrekken. Uiteindelijk zijn ook CFD, de Contactgroep Automatisering, de NVHP, de FFP, HDN en NVIA bereid gevonden om gezamenlijk een brief te sturen naar het ministerie van Financiën, het ministerie van Veiligheid & Justitie en de Autoriteit Persoonsgegevens (verder: AP). Deze brief is op 7 september 2018 verzonden en daarin worden de verschillende organisaties dringend opgeroepen om adviseurs/bemiddelaars meer zekerheid te verschaffen over het verwerken van het BSN en om in overleg te gaan over deze problematiek.

2.5.2 Ontwikkelingen 2019

De OvFD heeft in 2019 gesprekken gevoerd met de AP en het ministerie van Financiën. De AP heeft in mei 2019 vervolgens op haar website gepubliceerd op welke wijze zij de wet als toezichthouder interpreteert met betrekking tot het BSN. Hier staat beschreven wanneer een adviseur of geldverstrekker het BSN van de klant mag opvragen en verwerken. De beschreven handelswijze wijkt echter af van de praktijk. Op initiatief van de OvFD is daarom de stuurgroep BSN Ketenaanpak ontstaan. Een breed overleg met een aantal overkoepelende organisaties uit de financiële dienstverleningsketen. Deze stuurgroep werkt aan een gezamenlijke aanpak rondom BSN-verwerking. Door de krachten binnen de keten te bundelen voorkomen we dat er veel verschillende methodieken ontstaan wat voor

verwarring zorgt bij het intermediair, serviceproviders en de klant. Het streven is om met de gehele keten uiteindelijk het proces (voordat er een klantrelatie is met de geldverstrekker) volledig BSN vrij te hebben gemaakt.

OvFD:

- Overleg met de AP en het ministerie van Financiën
- Breed brancheoverleg met andere (branche)organisaties geïnitieerd
- Notities gemaakt inzake de juridische positie van adviseurs en aanbieders m.b.t. BSN

2.6 WET FRANCHISE

2.6.1 Terugblik

In Nederland bestaat voor franchising geen specifiek wettelijk regime. In 2017 hebben het ministerie van Economische Zaken en het ministerie van Justitie het conceptwetsvoorstel wettelijke verankering van de gedragscode franchise geconsulteerd. Het was de bedoeling om met dit conceptwetsvoorstel een bijzondere regeling voor de franchiseovereenkomst wettelijk te verankeren in het Burgerlijk Wetboek (BW) met als doel om de positie van de franchisenemer te versterken.

De OvFD heeft op 23 mei 2017 op de consultatie van dit wetsvoorstel gereageerd en daarin onder andere het volgende aangegeven:

- Bedrijven - franchisegevers én franchisenemers - die werkzaam zijn in de financiële dienstverlening moeten op grond van de Wft een vergunning hebben van de AFM. Zij moeten al voldoen aan zware wettelijke- en compliance eisen op het gebied van financiële dienstverlening, vakbekwaamheid, administratieve organisatie, bedrijfsvoering en integriteit. Franchiseketens in de financiële sector moeten derhalve aan strenge eisen voldoen en kun je daarom niet vergelijken met franchiseketens in sectoren zonder of met slechts weinig regelgeving.
- De franchiseketens op het gebied van hypotheeklen hebben een belangrijk aandeel in het vergroten van de concurrentie, ze zorgen voor meer efficiency en innovatie. Weer extra regels, administratie en kosten bovenop de al zware wettelijke eisen, toezichtsnormen en –kosten op grond van de Wft, kan de concurrentiepositie van franchiseketens aantasten en daarmee de marktwerking in de financiële sector.
- Het wetsvoorstel beperkt de contractsvrijheid van franchisegevers ingrijpend en in sommige opzichten zelfs onredelijk.

Op 13 oktober 2017 heeft het ministerie aangegeven dat met het oog op de vermelding van franchise in het regeerakkoord de lopende activiteiten op dat gebied vooralsnog worden aangehouden. In het regeerakkoord stond namelijk dat er aanvullende wetgeving op het gebied van franchise komt om de positie van franchisenemers in de pre-competitieve fase te versterken. Op 12 december 2018 wordt hiertoe door het nieuwe kabinet alsnog de consultatie van de Wet franchise gestart.

2.6.2 Voorstel invoering Wet Franchise

Op 31 januari 2019 heeft de OvFD op het voorstel voor invoering van de Wet Franchise gereageerd. De OvFD vertegenwoordigt in dat opzicht als brancheorganisatie de franchiseketens, die werkzaam zijn in de financiële dienstverlening, waaronder de hypotheekketens.

In zijn algemeenheid onderschrijft de OvFD een belangrijk oogmerk van het wetsvoorstel, namelijk versterking van de informatiepositie van de franchisenemer, voorafgaand aan en tijdens de looptijd van de franchiseovereenkomst. Alleen op basis van goede, volledige en objectieve informatie kunnen franchisegevers en aspirant franchisenemers een goed onderbouwde keuze maken voor een goed

functionerende samenwerking. Ook onderschrijft de OvFD het doel dat de wetgeving ondersteuning moet bieden aan een goede en evenwichtige relatie tussen franchisegever en franchisenemer. Het wetsvoorstel is echter niet evenwichtig, compliceert de franchiserelatie onnodig, bemoeilijkt de positie van de franchisegever binnen zijn eigen bedrijf aanzienlijk, houdt innovatie tegen en leidt tot oneerlijke marktwerking. Het wetsvoorstel is dus op onderdelen disproportioneel en eenzijdig vormgegeven.

Voor franchiseformules die werkzaam zijn in de financiële dienstverlening is het wetsvoorstel daarnaast een complicerende factor in de al strikt gereguleerde financiële sector en op onderdelen mogelijk zelfs strijdig met branche-specifieke regelgeving. Bedrijven - franchisegevers én franchisenemers - die werkzaam zijn in de financiële dienstverlening moeten op grond van de Wft een vergunning hebben van de AFM. Zij moeten op grond van de Wft voldoen aan zware wettelijke- en compliance eisen op het gebied van financiële dienstverlening, vakbekwaamheid, administratieve organisatie, bedrijfsvoering en integriteit. De financiële sector is een strikt gereguleerde sector. Franchiseketens in de financiële sector moeten derhalve aan strenge eisen voldoen, staan onder toezicht van de AFM en kun je dus niet vergelijken met franchiseketens in sectoren zonder, of met nauwelijks wet- en regelgeving. De OvFD maakt zich dan ook grote zorgen in hoeverre de voorgestelde regelgeving van invloed is op de Wft of andersom.

De OvFD wijst er ook op dat sommige franchiseketens werken op basis van een collectieve vergunning van de AFM om te kunnen adviseren/bemiddelen in verzekeringen en kredieten, waarbij de franchisenemers onder de vergunning van de franchisegever werken. De franchisegever is dan als centrale organisatie met de collectieve vergunning verantwoordelijk voor het naleven van de wettelijke regels door de aangesloten ondernemingen; de franchisenemers. De franchisegever is aanspreekpunt voor de AFM en op grond van de Wft dient de franchisegever onder andere de integere en beheerste bedrijfsvoering van haar aangesloten ondernemingen te borgen, te zorgen dat sprake is van zorgvuldige advisering en dat de belangen van de klant centraal worden gesteld. De collectieve vergunninghouder moet daarom bevoegdheden hebben (op basis van statuten of op basis van een overeenkomst) om ervoor te zorgen dat de aangesloten onderneming zich aan de Wft houdt. Ook moet de houder van de collectieve vergunning beschikken over voldoende mogelijkheden tot deskundige ondersteuning van de aangesloten ondernemingen.

Indien een franchisegever met een collectieve vergunning zijn bevoegdheden niet kan uitoefenen omdat die bijvoorbeeld worden belemmerd door het instemmingsrecht van de franchisenemers, dan komt de collectieve vergunning in gevaar met grote (financiële) gevolgen voor de franchisegever, de franchisenemers maar mogelijk ook de klanten. Dit lijkt een zeer relevant ongewenst effect te zijn van het wetsvoorstel Franchise.

De OvFD is niet tegen een wettelijke titel voor franchising; maar vindt wel dat het onderhavige wetsvoorstel de contractsvrijheid van franchisegevers ingrijpend en in sommige opzichten zelfs onredelijk inperkt. Het succesvolle franchisemodel als businessmodel wordt aanzienlijk bemoeilijkt en binnen de financiële dienstverlening ten opzichte van andere financiële dienstverleners, dus ten opzichte van de concurrenten, op achterstand gezet.

Daarbij leidt het wetsvoorstel Franchise weer tot extra administratieve lasten en -kosten. Deze extra kosten moeten worden doorberekend aan de franchisenemers, die het weer doorbelasten aan de consument. De franchiseketens in de financiële dienstverlening hebben bovendien een belangrijk aandeel in het vergroten van de concurrentie; ze bieden buitenlandse toetreders markttoegang en ze zorgen voor meer efficiency en innovatie. Nieuwe wetgeving met de regeldrukeffecten, bovenop de al bestaande wet- en regelgeving, kan de concurrentiepositie van franchiseketens aantasten en daarmee de marktwerking in de financiële sector ernstig verstoren. De OvFD heeft verder op diverse voorgestelde wetsartikelen opmerkingen gemaakt en verbeteringen voorgesteld.

De parlementaire behandeling van de invoering van de Wet Franchise wordt in 2020 voortgezet.

OvFD:

- Ontwikkelingen op het gebied van franchising monitoren
- Voorstel Wet Franchise geïnterpreteerd
- Consultatiereactie ingediend
- Parlementaire behandeling gevolgd en input geleverd voor moties en Kamervragen
- Overleg met de NFV

2.7 BESLUIT BEKOSTIGING FINANCIËEL TOEZICHT 2019

De Wijziging van het Besluit bekostiging financieel toezicht 2019 in verband met de wijziging van enkele maatstaven en toevoeging van enkele onder toezicht staande personen voor de doorberekening van de toezichtkosten vanaf het jaar 2020 is in de periode van 17 augustus tot en met 14 september 2019 ter consultatie voorgelegd. Het besluit heeft een beter passende verdeling van de kosten tussen de instellingen binnen enkele toezichtcategorieën ten doel.

De OvFD heeft op 14 september 2019 op deze consultatie gereageerd. Voor de toezichtcategorie 'adviseurs en bemiddelaars' wordt voorgesteld om de huidige maatstaf 'aantal werkzame personen' te vervangen door de maatstaf 'omzet', omdat omzet voor deze categorie een beter beeld geeft van de activiteiten. Volgens het consultatiedocument leidt het besluit niet tot een aanpassing in de verhouding van de doorberekening van de kosten van het financieel toezicht. Een belangrijke voorwaarde voor de OvFD is dat 'alleen' de kostenverdeling in de categorie adviseurs/bemiddelaars verandert, maar dat het totale bedrag aan kosten dat aan adviseurs/bemiddelaars is toegerekend niet verandert.

In het consultatiedocument wordt verder niet ingegaan op de definitie van omzet. De OvFD wil daarom graag bevestigd zien dat tot de omzet uitsluitend de omzet uit vergunningplichtige activiteiten wordt gerekend; voor de categorie adviseurs/bemiddelaars dus uitsluitend omzet uit advies en bemiddeling. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met het feit dat bij serviceproviders en franchiseorganisaties vaak een verdeelsleutel wordt gehanteerd met de aangesloten deelnemers c.q. franchisenemers. Voorkomen moet worden dat de omzet tot een soort dubbele heffing leidt bij zowel de ene partij als de andere partij.

De OvFD vindt dat de onder toezicht staande personen rekening moeten kunnen houden met de jaarlijks terugkerende toezichtkosten. Voorspelbaarheid en stabiliteit zijn relevant vanuit economisch oogpunt en bedrijfsvorming. Het is daarom ook van belang dat fluctuaties in de kosten zoveel mogelijk worden beperkt. Omzet als heffingsmaatstaf zal meer fluctuaties geven dan de huidige maatstaf. Ook omdat onder toezicht staande adviseurs/bemiddelaars op dit moment - met de huidige heffingsmaatstaf (aantal fte's) - om fluctuaties te ondervangen mogen uitgaan van het gemiddelde op basis van vier kwartalen. De OvFD stelt daarom voor om te onderzoeken of voor wat betreft de heffingsmaatstaf omzet niet beter uit kan worden gegaan van een gemiddelde over meerdere jaren, zodat fluctuaties worden beperkt.

Verder vreest de OvFD dat de nieuwe heffingsmaatstaf tot hogere uitvoeringskosten gaat leiden. Het aantal fte's is gemakkelijk door te geven vanuit de loonadministratie. Het is nog onduidelijk wat tot omzet wordt gerekend, maar dat zal in alle waarschijnlijkheid lastiger te berekenen zijn dan het aantal fte's. Daarnaast zal de heffingsgrondslag over een voorgaand jaar gaan, waardoor er een discrepantie kan ontstaan tussen de heffing en de huidige omzet. Hierdoor kunnen onder toezicht staande partijen in slechte tijden worden aangeslagen voor de goede jaren.

De OvFD begrijpt de argumenten om over te gaan naar een nieuwe heffingsmaatstaf en is niet bij voorbaat tegenstander van een nieuwe heffingsmaatstaf, maar vindt het wel belangrijk dat bij de verdere uitwerking van de vervanging van de maatstaf rekening wordt gehouden met alle opmerkingen. Mocht de nieuwe heffingsmaatstaf verder van het ene op het andere jaar leiden tot bovenmatige stijgingen van de toezichttarieven voor individuele bedrijven, dan moet daar ook een oplossing voor worden gezocht.

Het ministerie geeft op 7 november 2019 in het consultatie rapport aan dat de reacties ten aanzien van de wijziging van de maatstaf voor de categorie “adviseurs en bemiddelaars” overwegend instemmend zijn. Wel wordt naar aanleiding van de opmerkingen over het begrip “omzet” door de OvFD de maatstaf gespecificeerd zodat duidelijk is dat het om omzet gaat die gerelateerd is aan de vergunningplichtige activiteiten. Het gaat ook niet om omzet uit activiteiten in een ander land die niet onder toezicht van de AFM staan. Omzet ziet dus op de activiteiten waar de AFM toezicht op houdt. Verder bevestigt het ministerie dat de wijziging in de maatstaf inderdaad geen gevolgen heeft voor de procentuele verdeling van de door te berekenen kosten over de categorieën.

De minister heeft op 1 november 2019 het ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit bekostiging financieel toezicht 2019 naar de kamer gestuurd.

Op 20 november heeft de OvFD uitgebreid met de AFM gesproken over de nieuwe heffingsmaatstaf op basis van omzet. De omzet zal in de MarktMonitor 2020 worden uitgevraagd bij financiële dienstverleners en de OvFD heeft richting de AFM gereageerd op de concept MarktMonitor 2020.

De OvFD blijft de ontwikkelingen met betrekking tot de kosten van toezicht en de toezichttarieven monitoren.

OvFD:

- Consultatiereactie opgesteld
- Ontwikkelingen met betrekking tot de bekostiging van het toezicht en de daarmee samenhangende toezichtkosten bewaakt
- Overleg ministerie van Financiën en AFM
- Ontwikkelingen met betrekking tot de Wbfo en de kostenkaders van de AFM bestudeerd
- Parlementaire behandeling gevolgd en input geleverd voor moties en Kamervragen

2.8 WIJZIGING WET BELONINGSBELEID FINANCIËLE ONDERNEMINGEN

De wijziging van de Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen (Wbfo) wordt tussen 5 juli en 30 augustus 2019 geconsulteerd. De voorgestelde beloningsmaatregelen beogen perverse prikkels verbonden aan beloningen in de financiële sector te voorkomen en het maatschappelijk draagvlak voor en het vertrouwen in de financiële sector als geheel te bevorderen met inachtneming van de primaire verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen en de algemene vergadering van aandeelhouders voor het beloningsbeleid en beloningen van een financiële onderneming.

De voorgestelde maatregelen zijn:

- een wettelijke retentieperiode van 5 jaar voor aandelen en andere beloningsbestanddelen in vaste beloningen van bestuurders en medewerkers van financiële ondernemingen. Dit betekent dat dergelijke aandelen niet verkocht mogen worden binnen een periode van 5 jaar na verkrijging;

- een wettelijke verplichting voor financiële ondernemingen om zich rekenschap te geven van en verantwoording af te leggen over de verhouding van de beloningen tot de maatschappelijke functie van de onderneming in de sector en positie in de samenleving en de wijze van totstandkoming van deze verhouding; en
- een aanscherping van de mogelijkheid tot afwijking van het bonusplafond voor niet-CAO personeel.

De OvFD vindt dat het beloningsbeleid in overeenstemming moet zijn met het type onderneming en passend bij de aard, complexiteit en daadwerkelijke risico's van de onderneming. Adviseurs/bemiddelaars vallen onder de strenge Nederlandse beloningwetgeving terwijl deze wetgeving voor dit soort ondernemingen disproportioneel is. De in het verleden doorgevoerde maatregelen zijn ingevoerd naar aanleiding van de financiële crisis en zien op de gedragingen van grote financiële ondernemingen.

Nederland kent bovendien al de strengste wet- en regelgeving op het terrein van beloningen in de financiële sector in de Europese Unie kent. De maatregelen die nu worden overwogen komen verder ook niet in Europa voor en kunnen raken aan het recht op eigendom zoals neergelegd in het 1^e protocol voor het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. De OvFD vreest ook dat door deze maatregelen de toezichtkosten voor de AFM en de DNB nog verder zullen stijgen.

De meeste perverse prikkels worden bovendien al ondervangen door het beloningsbeleid op variabele beloningen. Gezien de nadelen vindt de OvFD verdergaande wetgeving en aanvullende maatregelen disproportioneel. In de regelgeving wordt bovendien te weinig onderscheid wordt gemaakt tussen kleinere financiële ondernemingen, zoals adviseurs/bemiddelaars, en grote financiële ondernemingen zoals de banken en verzekeraars.

De doelstelling om waar mogelijk perverse prikkels te voorkomen die ertoe kunnen leiden dat de stabiliteit van de onderneming in gevaar komt of het klantbelang wordt veronachtzaamd, wordt al bereikt door alle eisen die de afgelopen tien jaar via de Wft aan de branche worden gesteld met vakbekwaamheidseisen, eisen aan het advies en producten, de wettelijke zorgplicht, solvabiliteitseisen, het provisieverbod etc. Deze wettelijke eisen zijn naar onze mening voldoende om te waarborgen dat het klantbelang niet wordt veronachtzaamd.

De conclusie van de OvFD is dat de voorgestelde maatregelen absoluut disproportioneel zijn voor de kleinere financiële dienstverleners. Aangezien het uitgangspunt van de voorgestelde maatregelen is, dat voorkomen moet worden dat de belastingbetaler opdraait voor verliezen van falende banken en dat Nederland robuustere, sterkere banken krijgt, zouden wij de maatregelen willen beperken tot banken (en verzekeraars).

OvFD:

- Wetsvoorstel bestudeerd
- Reactie op diverse consultaties
- Diverse bijeenkomsten bij het Ministerie van Financiën

3. VAKBEKWAAMHEID

De intermediaire brancheorganisaties Adfiz, CFD en OvFD (verder: Canon) zetten zich al vanaf 2013 gezamenlijk in om de kwaliteit van het vakbekwaamheidsbouwwerk, de permanente educatie, de

kwaliteit van de vragen in de centrale examenvragendatabank en de eind- en toetstermen te verbeteren. In uitgebreide overleggen en consultatiereacties hebben de intermediaire brancheorganisaties gezamenlijk uitvoerig geageerd tegen (de kwaliteit van) het vakbekwaamheidsbouwwerk bij zowel Ministerie, CDFD als AFM.

Op dit moment richten onze belangrijkste bezwaren voor wat betreft het vakbekwaamheidsbouwwerk zich op het feit dat:

- De huidige PE-examens voor wat betreft de inhoud van de eind- en toetstermen niet voldoen en dat
- De PE-systematiek met verplichte driejaarlijkse PE-examens niet voldoet.

3.1 EIND EN TOETSTERMEN PE-EXAMENS

Op 12 maart 2019 heeft Canon gereageerd op de consultatie van de Regeling eind- en toetstermen examens financiële dienstverleners Wft. Canon vindt het een goede zaak dat regelgeving helderheid gaat bieden over de inhoud van een 'bijzonder PE-examen' door het vaststellen van eind- en toetstermen per beroepskwalificatie. De inhoud van een 'bijzonder examen' moet nadrukkelijk beperkt blijven tot vragen over gemiste eind- en toetstermen PE sinds het laatst behaalde PE-examen van de betreffende kandidaat. Canon maakt bezwaar tegen een 'bijzonder examen' waarin meer getoetst wordt dan gemiste PE-actualiteiten. Dit is niet nodig, het is niet wenselijk en is bovendien tegen de afspraken in die hierover zijn gemaakt.

Bijzonder PE-examen moet beperkt blijven tot examinering over gemiste PE-actualiteiten

Een adviserend klantmedewerker in de zin van de Wft kan zijn adviesbevoegdheid verliezen als hij niet tijdig voldaan heeft aan de verplichting om het PE-examen succesvol af te leggen voor een bepaalde beroepskwalificatie. Door het met goed gevolg afleggen van een zogenaamd bijzonder examen, herleeft deze bevoegdheid.

Het is een goede zaak dat via de regelgeving duidelijkheid komt over de inhoud en omvang van dit examen. Het is hierbij wel van belang dat het Bgfo als uitgangspunt wordt genomen waarin geregeld is dat 'het bijzonder examen zal bestaan uit examenvragen die zien op actualiteiten vanaf het laatst behaalde PE-examen van der persoon in kwestie'. Canon stelt echter vast dat de eind- en toetstermen die in het consultatiedocument worden voorgesteld niet aan dit uitgangspunt voldoen. In het consultatiedocument staat namelijk dat 'Een bijzonder examen zal bestaan uit vragen over recente ontwikkelingen met betrekking tot de voorgeschreven eind- en toetstermen, aangevuld met een casus over generieke vaardigheden en competenties die voor de desbetreffende beroepskwalificatie relevant zijn'. Dit is niet conform de afspraken. Enerzijds omdat het niet in lijn is met het Bgfo en anderzijds omdat hiermee het bijzonder examen een willekeurig examen wordt waarin feitelijk alles weer getoetst kan worden. Het kan ertoe leiden dat bijna volledig weer het initiële Wft-examen wordt afgelegd. Illustratief in dit opzicht zijn de voorgestelde eind- en toetstermen voor de bijzondere examens voor Schade particulier en Pensioen, waarvan het examen tegen de 50% respectievelijk 70% overlap heeft met het initiële examen.

Bijzonder examen als keuzemogelijkheid voor het initiële examen

In de toelichting op het consultatiedocument wordt aangegeven dat 'het afleggen van een bijzonder examen een alternatief biedt voor de huidige mogelijkheid om alle initiële examens voor de relevante beroepskwalificaties opnieuw af te leggen'. Canon wijst erop dat dit niet anders kan betekenen dan dat de persoon in kwestie altijd zelf de keuzevrijheid zal moeten hebben om óf een bijzonder examen óf opnieuw een initieel examen af te leggen. Dit is immers in lijn met de betekenis die gegeven wordt aan de uitdrukking het 'bieden van een alternatief'. Canon gaat er dus vanuit dat een initieel examen altijd opnieuw kan worden afgelegd, de regelgeving belemmert dit niet en mag dit ook niet doen.

PE-examens niet van toegevoegde waarde

PE-examens toetsen oude en eerder getoetste vakbekwaamheid op basis van eind- en toetstermen. Daarmee zijn het in feite herexamens, die de tijd en motivatie frustreren om op een hoog niveau bezig te zijn met de eigen vakbekwame ontwikkeling en professionalisering van de beroepsgroep als geheel. Canon bepleit daarom onverminderd een vakbekwaamheidsbouwwerk dat wél inspireert, uitdaagt en motiveert om met PE op een hoog en betekenisvol niveau bezig te zijn.

Op 3 april 2019 zijn de definitieve eind- en toetstermen gepubliceerd en helaas blijft er een forse overlap bestaan met het initiële examen. De gezamenlijke brancheorganisaties blijven echter aandacht vragen voor de inconsequenties in het PE-systeem.

3.2 PE-ACTUALITEITEN VANAF 01-04-2020

Op 1 november 2019 heeft Canon gereageerd op het conceptadvies voor nieuwe PE-actualiteiten voor het nieuwe PE-jaar vanaf 1 april 2020. Canon maakt bezwaar tegen het alweer verder oprekken van de criteria waarover de PE-actualiteiten gaan. Het steeds opnieuw toetsen van oude kennis/vakbekwaamheid draagt niet bij aan de professionalisering van de beroepsgroep.

Criteria voor het vaststellen van een PE-actualiteit weer verder opgerekt

In het adviesdocument van het CDFD worden de uitgangspunten benoemd voor het vaststellen van PE-ontwikkelingen voor de periode 2020. Canon constateert dat onder ontwikkelingen voor PE-examens nu ook 'nieuwe jurisprudentie' valt. Hiermee wordt de reikwijdte van de ontwikkelingen waarover PE-examens gaan opnieuw opgerekt. Tot op heden hadden PE-ontwikkelingen uitsluitend betrekking op 'opmerkelijke jurisprudentie die de vaste jurisprudentie doorbreekt'. Het toetsbaar maken van álle nieuwe jurisprudentie - zoals nu wordt voorgesteld - leidt per definitie tot toetsing van rechtsopvattingen die niet nieuw zijn en waarover een adviseur/bemiddelaar eerder examen heeft afgelegd (via initiële Wft-examens of latere PE-examens).

Helaas zijn de criteria voor het vaststellen van een PE-actualiteit sinds de invoering van de PE-examens steeds verder opgerekt. Voor de komende PE-periode betreft het een oprekking van de reikwijdte van de ontwikkelingen. In de voorgaande PE-periode betrof het de oprekking van de termijn voor de PE-ontwikkelingen als uitgangspunt voor de examenvragen. Toen werd als nieuw criterium ingevoerd dat deze op 1 januari 2019 in beginsel niet ouder mogen zijn dan drie jaar. Canon wijst er opnieuw op dat het uitgangspunt steeds was dat een ontwikkeling in beginsel niet ouder mocht zijn dan een jaar (of weliswaar ouder maar nog steeds van belang voor de huidige adviespraktijk). Terwijl dit laatste ook al een oprekking was van de PE-termijn die eerder door de minister aan de Tweede Kamer is gecommuniceerd. Door de minister is namelijk toegezegd is dat PE-examens in beginsel gaan over actualiteiten die binnen een tijdsbestek van een jaar hebben plaatsgevonden (peildatum 1 januari); dit om te voorkomen dat teveel 'oude' kennis wordt getoetst.

Canon verwijst naar alle eerdere brieven aan het CDFD en de Vaste Commissie voor Financiën en het ministerie van Financiën waarin de bezwaren tegen een verlenging van de PE-termijn onverminderd kenbaar zijn gemaakt.

PE-examens die vakbekwaamheid toetsen op basis van eind- en toetstermen die ook al golden bij eerdere PE-examens, blijken niet van toegevoegde waarde voor de professionalisering van grote groepen financieel adviseurs. Het frustreert de motivatie om op een hoog niveau met vakbekwaamheid bezig te zijn dat daadwerkelijk bijdraagt aan de eigen vakbekwame ontwikkeling en professionalisering van de beroepsgroep als geheel.

Dezelfde PE-ontwikkelingen in meerdere modules moet voorkomen worden

PE-ontwikkelingen die in onderliggende modules worden opgenomen, dienen niet vervolgens nog opnieuw in bovenliggende modules te worden opgenomen. Dit leidt tot het risico van dubbele toetsing over een en dezelfde ontwikkeling bij het afleggen van een PE-examen. Van belang is om alle voorgestelde ontwikkelingen en de daarop gebaseerde toetstermen nog eens kritisch te bezien om dubbele toetsing van ontwikkelingen te voorkomen.

3.3 HAALBAARHEIDSSTUDIE ALTERNATIEF PE-SYSTEEM

In 2019 heeft Canon ook diverse overleggen met brancheverenigingen van andere financiële dienstverleners, zoals het Verbond van Verzekeraars, gevoerd in het kader van een haalbaarheidsstudie naar een alternatief voor de driejaarlijkse PE-examens waarbij de driejaarlijkse examens ingeruild zouden kunnen worden door een systeem waarin medewerkers zich permanent ontwikkelen. Hierbij wordt gedacht aan een centrale registratie van permanente ontwikkeling. De nadere invulling is nog onderwerp van bespreking met de andere brancheorganisaties in de financiële sector.

3.4 WFT-EXAMENLOKET

Het online Wft-ervaringenloket is in 2015 geopend om zicht te krijgen op de werking, kwaliteit en doelmatigheid van de WFT PE/plus en WFT-examens. Meer dan duizend adviseurs hebben destijds hun ervaringen via dit loket gedeeld. De bevindingen uit het loket zijn uiterst waardevol geweest in het overleg met het ministerie van Financiën, CDFD en de Tweede Kamer over het vakbekwaamheidsdossier. Het heeft geleid tot diverse verbeterpunten in de Wft-examinering op gebied van de kwaliteit van examenvragen en de technische werking van de examens. Ook in 2018 zijn nieuwe reacties via dit loket binnengekomen. De brancheorganisaties gebruiken de uitkomsten in overleggen met CDFD en ministerie voor een goed verloop van de tweede PE-periode. Voor de lange termijn blijft modernisering gewenst zodat permanente professionele ontwikkeling niet gefrustreerd wordt door de druk van periodieke herexamens.

OvFD (met overige brancheorganisaties):

- Brieven naar CDFD, Tweede Kamer en minister
- Brancheoverleg met het CDFD
- Overleg met andere brancheorganisaties in de financiële sector in het kader van de haalbaarheidsstudie
- Intern overleg binnen de Canon-groep, het CDFD, de Tweede Kamer en het Verbond van Verzekeraars
- Parlementaire behandeling gevolgd en input geleverd voor moties en Kamervragen
- Beoordeling eind- en toetstermen 2019/2020 van de beroepskwalificaties
- Persberichten uitgegeven

4. HYPOTHEEKVERSTREKKING

4.1 PLATFORM HYPOTHEKEN

De OvFD heeft sinds de beperking van de kredietnormen in 2011 bij voortduring signalen afgegeven dat maatwerk bij hypotheekverstrekking niet of nauwelijks mogelijk is. De minister heeft vervolgens in 2017 een platform maatwerk opgestart dat tot doel heeft om mogelijke belemmeringen voor maatwerk weg te nemen. De intensieve lobby vanuit de OvFD heeft (mede) geleid tot het opstarten van het platform. In dit platform maatwerk zullen de ministeries samen met het toezicht en marktpartijen knelpunten identificeren in de hypotheekverstrekking en bezien hoe deze weggenomen kunnen worden. De OvFD maakt ook deel uit van het platform.

Aangezien vanuit de sector is aangegeven dat het nuttig is om periodiek met elkaar te blijven spreken over maatwerk en andere onderwerpen rondom hypotheekverstrekking is het platform in 2018 voortgezet en verbreed onder de naam Platform hypotheeken, zodat ook andere knelpunten rondom hypotheekverstrekking besproken kunnen worden.

In 2019 heeft het ministerie opnieuw een enquête uitgezet onder advieskantoren en aanbieders. Tijdens deze nieuwe enquête zijn onder andere de volgende thema's behandeld:

- Senioren;
- Starters;
- Verduurzaming;
- Aflossingsvrije hypotheeken; en
- Stapsgewijs oversluiten.

De OvFD heeft diverse keren intensief met het ministerie gesproken; om onderwerpen en knelpunten te inventariseren, over de enquête en de uitkomsten daarvan en om mogelijke oplossingsrichtingen te bespreken. Ook in 2019 zijn leden van de OvFD betrokken geweest bij twee werkgroepen die onder auspiciën van het ministerie van BZK met elkaar hebben gesproken over de verschillende thema's om meer zicht te krijgen op de ontwikkelingen en knelpunten in de praktijk.

Op 21 juni 2019 heeft de minister een brief naar de Kamer gestuurd over het verloop en de uitkomsten van het Platform hypotheeken. De minister geeft aan dat het Platform Hypotheeken dit jaar een aantal belangrijke resultaten heeft opgeleverd. Hij vond het platform opnieuw nuttig om samen met de sector belangrijke ontwikkelingen en knelpunten in de hypotheekverstrekking te bespreken en oplossingsrichtingen te toetsen. Door de inzet van verschillende partijen in de sector is voortgang geboekt op de besproken thema's. De minister zal ook in 2020 het Platform hypotheeken voortzetten.

4.2 SENIOREN

Maatwerk aan senioren is een onderwerp dat ook voorgaande jaren aandacht heeft gekregen tijdens de bijeenkomsten van het platform. In 2019 is gekeken welke stappen de sector de afgelopen periode heeft genomen en of er nog knelpunten spelen.

Tot 2017 was het voor kredietverstrekkers niet altijd duidelijk op welke wijze verantwoord maatwerk geleverd kan worden bij senioren met een aflossingsvrije hypotheek. Kredietverstrekkers waren hierdoor erg terughoudend in het aanbieden van maatwerk aan senioren. In 2017 is tijdens het platform door de AFM verduidelijkt op welke wijze verantwoord individueel maatwerk kan worden geboden aan gepensioneerden met een aflossingsvrije hypotheek en aan senioren die willen verhuizen naar een koopwoning met lagere lasten. In juni 2018 zijn ook de voorwaarden van de NHG aangepast op dit punt en sindsdien is toetsing op werkelijke lasten bij NHG-hypotheeken mogelijk voor senioren die willen verhuizen naar een goedkopere koopwoning.

Veel kredietverstrekkers hebben het acceptatiebeleid op dit punt inmiddels aangepast waardoor de mogelijkheden voor maatwerk bij senioren de afgelopen jaren sterk zijn toegenomen. Vorig jaar bleek al dat er meer mogelijkheden gekomen zijn voor toetsing op werkelijke lasten bij niet-NHG-hypotheeken. Dit jaar blijkt uit inventarisatie onder kredietverstrekkers en hypotheekadviseurs dat de meeste kredietverstrekkers de mogelijkheden om op werkelijke lasten te toetsen aanbieden voor zowel NHG- als niet-NHG-hypotheeken. Ook onder hypotheekadviseurs worden deze toegenomen mogelijkheden benut. Uit de inventarisatie blijkt dat ruim 90% van de hypotheekadviseurs klanten nu adviseert over de mogelijkheden om op werkelijke lasten te toetsen indien dit verantwoord is.

Meer verzilvermogelijkheden

Een groot deel van de senioren met een koopwoning heeft overwaarde in de woning. Een deel daarvan heeft de wens om de overwaarde te verzilveren. Tijdens het platform van vorig jaar zijn de verschillende verzilveropties besproken en de bijbehorende voor- en nadelen. Vorig jaar werd al geconstateerd dat deze opties zijn toegenomen. Door de toegenomen mogelijkheden om te toetsen op werkelijke lasten voor senioren met een pensioeninkomen en bij het verhuizen naar een goedkopere koopwoning zijn de mogelijkheden om te verzilveren het afgelopen jaar vergroot. Ook zijn er verschillende nieuwe aanbieders van zogenaamde opeethypotheke bijgekomen.

4.3 VERDUURZAMING

4.3.1 Terugblik

In het Regeerakkoord is opgenomen dat de doelstellingen van het klimaatakkoord in Parijs gerealiseerd moeten worden. Er komt een nationaal klimaat- en energieakkoord om de CO₂-uitstoot in 2030 met 49% te verminderen vergeleken met 1990. Het verduurzamen van particulier woningbezit speelt hierbij een belangrijke rol en de financiering van energiebesparende voorzieningen (EBV) zijn daarbij van belang. De regeling hypotheckrediet kent ook uitzonderingsbepalingen op de LTI en LTV-normen om de kosten van EBV te financieren.

De minister heeft de sector opgeroepen om actief in te zetten op:

1. Verduurzaming als vast onderdeel van het koopproces voor de nieuwe klant. Dit vereist het vergroten van bewustwording over verduurzaming bij de consument. Er dient tijdens het hypotheekadviesgesprek aandacht te zijn voor de mogelijkheden om de woning te verduurzamen en hoe deze te financieren. Tevens is het belangrijk dat de consument waar mogelijk wordt ontzorgd en begeleid door de hypotheekadviseur en kredietverstrekker.
2. Het benaderen van huidige huizenbezitters over de mogelijkheden om de woning te verduurzamen.

De indruk tijdens het platform hypotheke in 2018 was dat het onderwerp verduurzaming nog niet altijd aan bod komt in het adviesgesprek over hypotheckrediet. Wel gaven hypotheekadviseurs aan meer met dit onderwerp te willen doen. De minister is daarom in gesprek met relevante partijen - waaronder de OvFD - om te horen of het Rijk hierbij een faciliterende rol kan spelen.

4.3.2 Verduurzaming van de koopsector in 2019

Ook tijdens de platformbijeenkomst in 2019 was verduurzaming van de koopsector een belangrijk onderwerp. Het is een onderwerp dat binnen de hypotheeksector erg leeft zowel bij kredietverstrekkers als bij hypotheekadviseurs. Tijdens de platformbijeenkomsten is onder andere gesproken over de wijze waarop het onderwerp verduurzaming in het hypotheekadviesgesprek het beste besproken kan worden. Een intrinsiek gemotiveerde hypotheekadviseur, een gestroomlijnd aanvraagproces en goede voorlichting over verduurzaming zijn hierbij van belang. Kredietverstrekkers zouden daarnaast klanten kunnen motiveren te verduurzamen door een rentekorting te bieden als een krediet wordt afgesloten voor verduurzaming.

Op grond van de Regeling hypotheckrediet kan voor bepaalde energiebesparende voorzieningen een bedrag van ten hoogste € 9.000 buiten beschouwing worden gelaten bij het vaststellen van de financieringslast voor het aangaan van een hypotheckrediet. Het merendeel van de kredietverstrekkers biedt de bovengenoemde uitzonderingen aan en de uitzonderingsmogelijkheden zijn inmiddels ook geïntegreerd in de meeste softwarepakketten voor hypotheekadvies. Uit cijfers van kredietverstrekkers blijkt dat door klanten maar in beperkte mate gebruik wordt gemaakt van deze mogelijkheden. Door nieuwe hypotheekklanten wordt echter meer geleend voor verduurzaming dan uit deze cijfers blijkt omdat niet elke klant gebruik maakt van de maximale leenruimte.

Tijdens het platform hypotheekadviseurs is besproken dat een hypotheekadviseur een klant bij een aankoop van een nieuwe woning actief kan wijzen op de mogelijkheid om een hoger bedrag te lenen voor verduurzaming ook als de klant nog niet de maximale leenruimte heeft bereikt. De hypotheekadviseur kan met de klant bespreken of een aanvullend krediet de best passende financieringswijze is, gelet op de individuele situatie van de klant. Het aanvullend krediet komt in een bouwdepot en dient wel uitsluitend gebruikt te worden voor het treffen van energiebesparende voorzieningen zoals opgenomen in de Regeling hypothecair krediet. De kredietverstrekker ziet er via het beheer van het bouwdepot op toe dat de middelen worden besteed aan energiebesparende voorzieningen. De klant kan de energiebesparende voorzieningen laten uitvoeren wanneer het uitkomt zolang het bouwdepot beschikbaar is. Dit heeft als voordeel dat als de klant later wil verduurzamen dan op het moment van afsluiten van de hypotheek in ieder geval de financiering daarvoor beschikbaar middels het bouwdepot.

De minister vraagt hypotheekadviseurs en kredietverstrekkers om klanten actief te wijzen op alle financieringsmogelijkheden voor verduurzaming en in het bijzonder op de mogelijkheid in de Regeling hypothecair krediet om een extra bedrag te lenen voor verduurzaming indien dit voor de klant verantwoord is.

Tijdens het platform hypotheekadviseurs zijn ook enkele andere afspraken aan de orde gekomen die zijn opgenomen in het ontwerp-klimaatakkoord. Zo is in het ontwerp-klimaatakkoord opgenomen dat partijen bezien of en hoe de krediettoets vereenvoudigd kan worden bij het aangaan van een aanvullende hypotheek voor verduurzaming ten behoeve van laagdrempeligheid, zonder dat dit tot overkreditering leidt. De minister geeft aan dat hij met een uitwerking zal komen.

Tenslotte is tijdens het platform hypotheekadviseurs gesproken over de verkenning van de methodiek van woonlastenneutraliteit voor de verstrekking van krediet voor verduurzaming. De bespreking heeft geleid tot nuttige inzichten die zullen worden betrokken bij de verdere verkenning van een methodiek van woonlastenneutraliteit.

4.3.3 Verduurzaming vanaf 2020

Op 17 december 2019 heeft de minister van Binnenlandse Zaken Koninkrijksrelaties (verder: BZK) een brief naar de Kamer gestuurd inzake de financiering en ontzorging van woningeigenaren. Hij geeft daarin aan dat de verduurzaming van woningen en andere gebouwen de komende 30 jaar gefaseerd en stapsgewijs zal plaatsvinden.

De brief gaat in op hoe woningeigenaren in staat worden gesteld om hun huis te verduurzamen. Kernpunt is dat geen woningeigenaar hetzelfde is en dat de voorkeuren rond verduurzaming uiteenlopen. Gegeven deze variëteit onder woningeigenaren past een 'one-size-fits-all'-aanpak niet, maar maatwerk wel: de vrijheid om een ondersteuningsaanbod en financieringsoptie te kiezen die past bij de eigen situatie.

In de uitwerking van de afspraken van het Klimaatakkoord rond financiering en ontzorging is daarom rekening gehouden met al die voorkeuren en motieven. De inzet is om een breed palet aan aantrekkelijke, toegankelijke en verantwoorde financieringsmogelijkheden te realiseren, zodat iedereen een vorm kan vinden die in de eigen situatie past. Er komt een warmtefonds en de drempels voor het verhogen van de hypotheek voor verduurzaming worden verlaagd. Onderzocht wordt op welke wijze bij het bepalen van de financieringsruimte voor consumptief krediet de individuele besparing op de energierekening kan worden meegenomen. Gebouwgebonden financiering wordt mogelijk gemaakt. Om woningeigenaren te ondersteunen in hun keuzes komt er een digitaal platform voor voorlichting en advies op maat. Bij de aankoop van een woning zullen onder meer makelaars en hypotheekadviseurs voorlichting en advies geven over verduurzamingsmogelijkheden en hoe die gefinancierd kunnen worden.

Iedereen moet mee kunnen doen aan de energietransitie. Het kabinet hanteert daarbij het uitgangspunt dat steeds meer huishoudens de kosten voor verduurzaming van de woning via een lagere energierekening kunnen terugverdienen.

Financiering voor verduurzaming moet bovendien altijd verantwoord zijn en niet leiden tot overkreditering: woningeigenaren moeten de financieringslasten kunnen betalen en door de financiering van de verduurzaming van hun woning geen financiële problemen krijgen. Om dit palet te realiseren worden drempels weggenomen en maatregelen genomen om bestaande financieringsmogelijkheden beter te benutten en toegankelijker te maken. Waar nodig worden nieuwe financieringsmogelijkheden gecreëerd.

Zo komt er een warmtefonds waar alle woningeigenaren terecht kunnen voor aantrekkelijke financiering voor de verduurzaming van hun woning. Dit warmtefonds wordt toegankelijk voor iedereen, ook voor degenen die nu geen toegang hebben tot financiering. In de Tijdelijke regeling hypothecair krediet is in de leennormen al rekening gehouden met energiebesparing die optreedt door verduurzaming. Dit product komt beschikbaar voor degenen die tot nu toe geen toegang tot financiering hadden, maar wel moeten verduurzamen.

Lagere drempels voor het verhogen van de hypotheek

De hypotheek is voor vrijwel alle woningeigenaren een vertrouwde en aantrekkelijke financieringsvorm. Verduurzamingsmaatregelen financieren door de hypotheek te verhogen is een logische route. De minister heeft daarom het voornemen om de verplichte kennis- en ervaringstoets voor het verhogen van een hypotheek via 'execution only' te schrappen. De kennis- en ervaringstoets heeft tot doel dat de kredietverstrekker kan beoordelen of de consument begrijpt welke risico's zijn verbonden aan diens hypotheek. Het blijft van belang dat de kredietverstrekker de consument informeert over de voorwaarden en financiële risico's van de aanvullende hypotheek. Door het schrappen van de kennis- en ervaringstoets zullen naar verwachting meer kredietverstrekkers de verhoging van de hypotheek voor verduurzaming via 'execution only' gaan aanbieden en zullen de kosten voor het verhogen van de hypotheek voor veel consumenten verlaagd worden. Door de lagere afsluitkosten (hypotheekadvies kost ongeveer 800 euro) zal de drempel om de hypotheek te verhogen voor verduurzaming lager worden. De kredietverstrekker moet wel altijd de kredietwaardigheid van de consument beoordelen. Ook bij kredietverlening via 'execution only' blijft zo gewaarborgd dat het aanvullend krediet verantwoord is.

De OvFD heeft op 18 december 2019 op dit voornemen gereageerd en vindt dat de minister met het voorstel om de verplichte kennis- en ervaringstoets voor het verhogen van een hypotheek via execution only te schrappen, wel heel gemakkelijk het verzoek van de banken inwilligt om voor de financiering van energiebesparende maatregelen het adviestraject te beperken tot een simpele krediettoets. Hij verwacht dat daarmee de kosten voor het verhogen van de hypotheek voor veel consumenten verlaagd worden en de drempel om de hypotheek te verhogen voor verduurzaming lager wordt. Ook verwacht hij dat meer kredietverstrekkers de verhoging van de hypotheek voor verduurzaming via execution only zullen gaan aanbieden. Onduidelijk daarbij is overigens of het gaat om een verhoging van de hypotheek voor alle duurzaamheidsmaatregelen of 'alleen' voor de door de banken voorgestelde no-regretmaatregelen.

De minister gaat hiermee ook wel erg gemakkelijk voorbij aan het feit dat verhogingen van de hypotheek, ook al gaat het om een verhoging voor duurzaamheidsmaatregelen, voor de consument financiële risico's kunnen opleveren. De kosten die gemaakt moeten worden voor duurzaamheidsmaatregelen leveren niet automatisch ook een vergelijkbare kostenbesparing op. De betaalbaarheid van de hypotheek kan in gevaar komen. Daarnaast kan de verhoging niet passen in het

advies dat is verstrekt voor de onderliggende hypotheek. Het mag ook duidelijk zijn dat als de consument de hypotheek via execution only verhoogt, hij daarvoor zelf verantwoordelijk is. De adviseur van de onderliggende hypotheek heeft geen zorgplicht en is niet aansprakelijk voor de gewijzigde hypotheek.

De kennis- en ervaringstoets is feitelijk het enige instrument dat de consument beschermt door na te gaan of hij zich voldoende bewust is van de risico's en de gevolgen voor de eigen financiële situatie. De eisen die aan de toets worden gesteld zijn minimaal. De uitslag van de toets is ook niet bindend. Dus zelfs als de consument de toets niet behaalt, kan hij de hypotheek afsluiten. De kennis- en ervaringstoets zal voor kredietverstrekkers dus ook nu al nauwelijks een belemmering vormen om hypotheekverhogingen voor verduurzaming via execution only aan te bieden. Maar voor consumenten is het nu wel de enige vorm van bescherming.

De OvFD vindt dat het veel meer in de rede ligt dat adviseurs echt dienstverlening op maat kunnen aanbieden. De AFM geeft aan dat 'Dienstverlening op maat' mogelijk is, maar uitgangspunt daarbij is dat de eisen uit de leidraad hypotheekadviesgeving van toepassing blijven. Veel adviseurs zien zich daardoor vaak nog genoodzaakt om een uitgebreid adviestraject te volgen. De OvFD stelt daarom voor om in overleg met ministerie en AFM een gerichte adviesoplossing voor dit specifieke traject te ontwikkelen. Goed advies, dat aansluit bij het oorspronkelijke hypotheekadvies, geeft de consument meer bescherming dan ze ondoordacht het gevaarlijke pad van execution only op te sturen. De OvFD zal dit als agendapunt indienen bij het platform hypotheeken voor 2020.

Meer maatwerk in de leenruimte bij kredietverlening voor verduurzaming

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat wordt verkend of er een methodiek van woonlastenneutraliteit kan worden ontwikkeld die leidend kan zijn bij kredietverlening voor verduurzaming. Komende maanden wordt bekeken in hoeverre de individuele energiebesparing kan worden meegenomen in de leennormen voor consumptief krediet. Doel is dat kredietverstrekkers bij het verstrekken van consumptief krediet voor verduurzaming rekening kunnen houden met de verwachte energielasten ná verduurzaming. De leennormen voor de hypotheek bieden, vanuit de gedachte van energiebesparing, al de mogelijkheid tot extra financieringsruimte voor verduurzaming. De leennormen voor consumptief krediet kennen die mogelijkheid niet. Verantwoorde kredietverlening blijft het uitgangspunt. Ook wordt bekeken of extra waarborgen voor consumentenbescherming nodig zijn, bijvoorbeeld als de energiebesparing tegenvalt. De verkenning wordt naar verwachting voor de zomer 2020 afgerond.

Gebouwgebonden financiering

Gebouwgebonden financiering is financiering van verduurzaming die is gekoppeld aan de woning. Dit betekent dat de financiering bij verkoop van de woning mee overgaat en de resterende schuld en betalingsverplichtingen komen te rusten op de volgende eigenaar. Een eigenaar betaalt dus alleen rente en aflossing zolang hij of zij in de woning woont. Conform afspraak in het Klimaatakkoord wordt de route uitgewerkt om in het Burgerlijk Wetboek een bepaling op te nemen die gebouwgebonden financiering mogelijk maakt. Met de bepaling wordt een generieke, privaatrechtelijke grondslag gecreëerd die in beginsel alle kredietverstrekkers in staat stelt gebouwgebonden duurzaamheidsleningen aan te bieden.

Ontzorging en actieve advisering bij aankoop van een woning

Het kopen van een woning is voor veel woningeigenaren een logisch moment om te verduurzamen. Daarnaast kan voor iemand die al een tijd ergens woont, een verbouwing of het einde van de rentevast periode van de hypotheek, aanleiding zijn om te verduurzamen. Het is daarom wenselijk dat ook partijen in de koopketen zoals hypotheekadviseurs en kredietverstrekkers verduurzaming onder de aandacht brengen en de koper of woningeigenaar stimuleren om verduurzamingsmaatregelen te nemen. Veel van de genoemde schakels in de keten ontplooiën al initiatieven op dat vlak, maar dit gebeurt nog niet

systematisch. In het Klimaatakkoord is daarom onder meer afgesproken dat de partijen in de keten kopers en woningeigenaren in een zo vroeg mogelijk stadium stimuleren om tot verduurzaming over te gaan. Partijen streven ernaar om in een taxatierapport standaard verduurzamingsmaatregelen op te nemen die de koper kan nemen en dat hypotheekadviseurs in hun adviezen wijzen op financieringsmogelijkheden voor verduurzaming.

Met partijen, waaronder de OvFD, wordt gekeken hoe iedere schakel actiever kan voorlichten en adviseren over verduurzaming en hoe hun activiteiten bovendien beter op elkaar aan kunnen sluiten. De inzet is om hier in de eerste helft van 2020 definitieve afspraken over te maken en te komen tot praktische toepassingen.

Met deze uitwerking van het Klimaatakkoord wordt volgens de minister recht gedaan aan de diversiteit van woningeigenaren en hun verschillen qua levensfase, voorkeuren en motieven of financiële positie. Woningeigenaren krijgen hiermee vrijheid om de woning te verduurzamen met een ondersteuningsaanbod en financieringsinstrumenten die passen bij de situatie van de betreffende woningeigenaar.

De OvFD monitort alle ontwikkelingen, is betrokken bij het overleg en de uitwerking in wet- en regelgeving. Uitgangspunt daarbij is de positie van de adviseur en het belang van de consument.

OvFD:

- Diverse overleggen bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Wonen
- Bijwonen werkgroep- en platformbijeenkomsten
- Relevante input geleverd aan de Tweede Kamer
- Meegewerkt aan opstellen vragenlijst/enquête maatwerk
- Reactie op de onderzoeksresultaten gegeven
- Parlementaire behandeling gevolgd en input geleverd voor moties en Kamervragen
- Gereageerd op informatie- en persvragen

4.4 OPLOSSINGSRICHTINGEN STARTERS OP DE KOOPMARKT

Door de gestegen huizenprijzen en het tekort aan (betaalbare) koopwoningen staat de toegankelijkheid van de woningmarkt voor starters onder druk. Om de toegang tot de koopwoningmarkt te waarborgen is het in eerste plaats belangrijk dat voldoende woningen worden gebouwd, met name in regio's waar de vraag hoog is. De minister probeert op verschillende manieren de woningbouw te versnellen, maar daarnaast is het van belang dat starters niet onnodig belemmerd worden bij het verkrijgen van een verantwoorde hypotheek. In het platform is eerder al besproken op welke wijze maatwerk voor koopstarters toegepast kan worden. Hierbij ging het over koopstarters met een flexibele arbeidsovereenkomst en het middels maatwerk bepalen van de maximale hypotheeklast op basis van huurlasten. Ook in 2019 zijn ontwikkelingen en nieuwe initiatieven rondom deze onderwerpen besproken. Ook is besproken hoe in de hypotheekverstrekking wordt omgegaan met studieleningen.

De OvFD heeft in september 2017 naar aanleiding van een Rondetafelgesprek in de Tweede kamer samen met Adfiz een position paper 'Oplossingsrichtingen starters op de koopmarkt' opgesteld omtrent de problematiek van starters op de woningmarkt en deze toegestuurd naar de Commissie Wonen en het ministerie van BZK.

In deze position paper hebben we de problemen op de startersmarkt belicht en voorstellen gedaan die kunnen bijdragen aan een oplossing, zoals:

- Meer maatwerkmogelijkheden gericht op LTI en LTV

- Heroverwegen van de volledige aflossingsverplichting
- Meefinancieren van de kosten koper boven de maximale LTV van 100%
- Herintroduceren van een landelijke Starterslening of koopsubsidie
- Langere duur van de hypotheekhorizon
- Een (fiscale) verruiming van de mogelijkheden om periodiek te schenken

Sindsdien zijn in het platform hypotheek de verschillende mogelijkheden om tot oplossingen in de startersmarkt te komen nader onderzocht en besproken. Ook in 2019 was het een belangrijk onderwerp op de agenda.

4.4.1 Flexibel inkomen

De flexibilisering van de arbeidsmarkt heeft gevolgen voor de hypotheekverstrekking. Voor het verstrekken van een hypotheek is het een belangrijke voorwaarde dat het inkomen van een consument bestendig is. Voor consumenten die recent in loondienst zijn getreden, die nog geen drie jaar arbeidsverleden hebben en geen intentieverklaring ontvangen, is de bestendigheid van het inkomen moeilijk vast te stellen. De afgelopen jaren zijn twee initiatieven gestart om op alternatieve wijze de bestendigheid van het inkomen te bepalen. Hierbij wordt naast het inkomen ook gekeken naar arbeidsmarktkansen en toekomstige verdien capaciteit. Het betreft de Perspectiefverklaring en de Arbeidsmarktscan. De Perspectief Verklaring is voor uitzendkrachten die minimaal een jaar in dienst zijn bij een gecertificeerd uitzendbureau. De Arbeidsmarktscan is toegankelijk voor alle mensen met een flexibel inkomen. De Perspectiefverklaring wordt inmiddels door een groot deel van de kredietverstrekkers geaccepteerd. Het gebruik van de Arbeidsmarktscan is beperkter. Dit komt omdat de Arbeidsmarktscan bepaalde waarborgen mist ten opzichte van de Perspectiefverklaring en niet geaccepteerd wordt voor NHG-hypotheek.

Tijdens het Platform hypotheek in 2018 is afgesproken dat onderzocht wordt of de Arbeidsmarktscan en Perspectief Verklaring doorontwikkeld kunnen worden. Hier is in 2019 invulling aan gegeven. NHG is vanaf 19 december 2019 een pilot gestart waarbij NHG ook de Arbeidsmarktscan kan gaan accepteren naast de bestaande mogelijkheden van de Perspectief Verklaring en inkomensbepaling op basis van drie jaar arbeidsverleden. Hierdoor kunnen meer mensen met een flexibel inkomen verantwoord een hypotheek met NHG krijgen. Tijdens de pilot is toegewerkt naar de ontwikkeling van een integraal instrument om het inkomen voor consumenten met een flexibel inkomen op een consistente wijze vast te stellen. Onder hypotheekverstrekkers en hypotheekadviseurs is veel draagvlak voor deze pilot. Negen kredietverstrekkers hebben zich gecommitteerd aan de ontwikkeling van de pilot. Bij het platform is aangegeven dat het belangrijk is om in de pilot aandacht te besteden aan de risico's, zoals conjunctuurrisico's en werknemers in bepaalde sectoren. Op langere termijn kunnen de ervaringen uit deze pilot ook worden gebruikt bij zelfstandigen, door ook hier het perspectief mee te laten wegen bij de bepaling van het toetsinkomen. De minister vindt het belangrijk dat NHG met partijen uit de sector werkt aan deze pilot, zodat mensen met een flexibel inkomen die nu onnodig belemmerd worden meer mogelijkheden krijgen om op verantwoorde wijze een hypotheek af te sluiten.

4.4.2 Huur naar koop

Een deel van de beoogde koopstarters heeft huurlasten die hoger liggen dan de maximale toegestane hypotheeklasten. Hypotheekadviseurs geven vaak aan dat dit komt omdat de inkomensnormen onterecht belemmerend werken. Individueel maatwerk, zoals de minister in haar brief van 21 juni 2019 aangeeft, is in deze situaties soms wel mogelijk, waarbij goed onderbouwd moet worden waarom het in een individueel geval verantwoord is om van de inkomenscriteria af te wijken. Hierbij moet naast de huidige huurlasten ook worden gekeken naar de hele financiële situatie van de consument. Uit de inventarisatie onder kredietverstrekkers en hypotheekadviseurs bij het platform Hypotheek blijkt dat

in de praktijk beperkt van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt. Slechts een paar kredietverstrekkers bieden maatwerk op basis van huurlasten aan.

Feit is dat echt individueel maatwerk lastig blijft, omdat het onduidelijk is waaraan een verantwoorde aanvraag moet voldoen. Hierdoor zijn geldverstrekkers huiverig om op basis van maatwerk te financieren. Het Nibud doet nu onderzoek naar huurders en kopers met woonlasten die hoog zijn ten opzichte van het inkomen. Hierbij wordt gekeken op welke uitgaven zij besparen om de woonlasten te kunnen dragen. Naar aanleiding van een motie uit de Tweede Kamer doet het Nibud ook onderzoek naar de inkomenscriteria die van toepassing zijn in de koopsector en de inkomenscriteria die verhuurders gebruiken. De OvFD heeft daarom voorgesteld om binnen het platform Hypotheken - mede aan de hand van het onderzoek door Nibud - te bespreken of we voor dit specifieke onderwerp maatwerk meer kunnen standaardiseren, zodat het zowel voor aanbieders als adviseurs duidelijker wordt wanneer gebruik kan worden gemaakt van de maatwerkmogelijkheid.

De minister geeft aan dat niet geconcludeerd kan worden dat de inkomensnormen onterecht belemmerend werken, omdat casuïstiek ontbreekt waaruit blijkt dat starters onterecht worden belemmerd door de inkomensnormen. Vorige jaren is al geconcludeerd dat de huurlasten niet een-op-een vergeleken kunnen worden met de hypotheeklasten. De eigenaar van een koopwoning heeft bijkomende lasten voor onderhoud, belastingen en verzekeringen die een huurder niet heeft. Daarnaast zijn de financiële en vermogensrisico's groter bij een koopwoning dan een huurwoning, mede omdat een hypotheek een langlopende financiële verplichting is. Individueel maatwerk is in deze situaties soms wel mogelijk, waarbij goed onderbouwd moet worden waarom het in een individueel geval verantwoord is om van de inkomenscriteria af te wijken. Hierbij moet naast de huidige huurlasten ook worden gekeken naar de hele financiële situatie van de consument. Uit de inventarisatie onder kredietverstrekkers en hypotheekadviseurs bij het platform blijkt dat in de praktijk beperkt van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt. Slechts een paar kredietverstrekkers bieden maatwerk op basis van huurlasten aan. Een klein deel van de hypotheekadviseurs heeft het afgelopen jaar aanvragen voor een krediet ingediend waarbij de huurlasten als onderbouwing dienden waarom het krediet verantwoord is. Een aanbieder is in 2019 gestart met een pilot waarbij een huurverklaring kan worden gebruikt in de onderbouwing voor verantwoorde hypotheekverstrekking en deze ervaringen worden in 2020 binnen het Platform hypotheken gedeeld.

4.4.3 Het effect van studieschulden op een hypotheek

Studieleningen worden soms onevenredig zwaar wordt meegenomen in de maximaal mogelijke hypotheek, wat de positie van starters alleen maar moeilijker maakt. De minister schrijft in de brief van 1 november 2018 inzake de leennormen 2019 aan de Kamer dat er naar aanleiding van een advies van het Nibud geen aanleiding is om de studielening bij het bepalen van de maximaal toegestane hypotheek aan te passen. De minister wil dit onderwerp echter wel tijdens het Platform Hypotheken in 2019 nader onderzoeken en bespreken.

Om overkreditering en financiële problemen te voorkomen is het van belang dat studieschulden daadwerkelijk worden meegenomen bij de bepaling van de maximale hoogte van de hypotheek. De terugbetaling van de studieschuld heeft immers een effect op het besteedbare inkomen. Tijdens het platform is besproken of studieschulden in de praktijk altijd worden meegenomen en of hier knelpunten spelen. Hieruit komt het beeld naar voren dat studieleningen wel vaak, maar niet altijd worden meegenomen. Klanten geven studieschulden niet altijd op en hypotheekadviseurs vragen er niet altijd naar. Ook uit verschillende onderzoeken komt naar voren dat studieschulden niet altijd worden opgegeven.

Tijdens het platform is geconstateerd dat het belangrijk is dat hypotheekadviseurs en kredietaanbieders kunnen verifiëren dat de opgave rondom de studieschuld klopt. De sector heeft tijdens het platform

een voorkeur uitgesproken voor registratie van studieschulden bij Stichting Bureau Krediet Registratie (BKR). Het kabinet heeft echter aangegeven deze schulden niet op te willen nemen in het BKR, omdat studieschulden al geregistreerd staan bij DUO en hier eenvoudig toegankelijk zijn voor oud-studenten.

DUO is wel bezig met aanpassingen in het systeem waardoor verificatie makkelijker wordt. Iedere klant kan dan een verklaring opvragen van het al dan niet bestaan van een studieschuld en de hoogte van de studieschuld. Deze verklaring kan vervolgens worden toegevoegd aan alle benodigde documenten bij de hypotheekaanvraag. DUO zal bij het doorvoeren van de aanpassingen feedback vragen aan partijen uit de hypotheeksector. De minister wil vanwege de aanpassingen die DUO doorvoert het onderwerp tijdens het Platform Hypotheken 2020 wel opnieuw agenderen om te bezien of de aanpassingen het gewenste effect hebben gehad.

4.4.4 Heroverwegen volledige aflossingsverplichting

De OvFD heeft de afgelopen jaren regelmatig gepleit voor het beperken van de volledige aflossingsverplichting. De door het kabinet in 2013 geïnitieerde 'Blok-hypotheek' is tenslotte feitelijk ook een deels aflossingsvrije hypotheek. In 2018 wordt duidelijk dat ook Kamerleden zich steeds vaker afvragen of de volledige aflossingsverplichting niet versoepeld kan worden en - mede door toedoen van de OvFD - worden diverse moties aangenomen op basis waarvan het kabinet wordt verzocht om de mogelijkheden en gevolgen te onderzoeken van het versoepelen van de fiscale aflossingsverplichting voor eigenwoningschuld die per 2013 is ingevoerd.

De minister gaf in 2018 al aan dat de fiscale aflossingsverplichting een belangrijke bijdrage levert aan een stabielere woningmarkt, met minder financiële risico's voor huishoudens en een lagere nationale hypotheekschuld. Daarnaast heeft de aflossingsverplichting een substantieel positief effect op de budgettaire beheersbaarheid van de renteaftrek eigen woning. Verder kan een versoepeling van de aflossingsverplichting de maandlasten voor huishoudens verlagen, maar zou - zonder beperking van de renteaftrek eigen woning - gepaard gaan met een substantiële derving van belastinginkomsten voor de Staat, een toename van de verstoring door de overheid op de woningmarkt en een stijging van de hypotheekschulden van huishoudens. De minister vond in 2018 een versoepeling van de aflossingsverplichting daarom niet voor de hand liggen.

Diverse kamerleden blijken desondanks niet overtuigd en verzoeken de minister de voor- en nadelen aan het beperken van volledige aflossing verder te onderzoeken en aan te geven welke beleidsopties er zijn. De minister heeft daarop aangegeven dat de beperking/versoepeling van de aflossingsverplichting in 2019 onderdeel zal worden van de evaluatie van de eigenwoningregeling.

De doelmatigheid en doeltreffendheid van de eigenwoningregeling is in 2019 inderdaad geëvalueerd, waarbij er ook expliciet gekeken is naar de complexiteit van de regeling. Inzake de doeltreffendheid en doelmatigheid geeft onderzoeksbureau SEO onder andere aan dat er aanwijzingen zijn dat de eigenwoningregeling als geheel (de hypotheekrenteaftrek en het eigenwoningforfait) bijdraagt aan het eigenwoningbezit. Als ook de negatieve neveneffecten (hoge kosten, hogere huizenprijzen, lagere welvaart, meer schuldopbouw) worden beschouwd moet echter worden geconcludeerd dat de regeling ondoelmatig is. Van de maatregelen na 2001 zijn vooral de fiscale aflossingseis en de tariefmaatregel effectief en doelmatig in het beperken van deze neveneffecten. Effectiviteit en doelmatigheid van de bijleenregeling in het ontmoedigen van schuldopbouw is onzeker. De aftrek geen of geringe eigenwoningschuld (Hillen) is waarschijnlijk niet effectief en ondoelmatig in termen van het bevorderen van schuldaflossing.

SEO benoemt hiervoor dus vooral de fiscale aflossingseis en de tariefmaatregel als effectief en doelmatig in het beperken van de genoemde neveneffecten. SEO geeft aan dat beide maatregelen zeker

op lange termijn effectief zijn in het beperken van de budgettaire kosten van de renteaftrek. Daarbij is de aflossingsreis effectief in het beperken van schuldopbouw.

SEO geeft ook aan dat het geheel aan maatregelen volgens diverse deskundigen vooralsnog niet tot een consistent en helder eindbeeld voor de fiscale behandeling van de eigen woning leidt. Als mogelijke eindbeelden zijn daarbij genoemd defiscalisering van de eigen woning of het verplaatsen van de eigen woning naar box 3.

Onderzoeksbureau Panteia komt tot de conclusie dat de huidige eigenwoningregeling te complex is, waardoor een juiste toepassing in sterke mate belemmerd wordt. Daarmee is de huidige eigenwoningregeling niet goed houdbaar, controleerbaar, uitvoerbaar en handhaafbaar. Panteia beveelt aan om de fiscale eigenwoningregeling ingrijpend te herzien, of de eigen woning volledig uit de fiscale regelgeving te halen. De aanbeveling ziet op het doen van nader onderzoek naar een fundamentele herziening van de fiscale eigenwoningregeling zoals het verplaatsen van de eigen woning naar box 3, het opnemen in een aparte regeling (box 4) of defiscalisering van de eigen woning. Panteia geeft verder aan dat het raadzaam is om bij de vormgeving van een vervangende regeling voor de huidige fiscale eigenwoningregeling of vervangende regels niet opnieuw gegevens te introduceren die belastingplichtigen langdurig moeten bewaren.

Op 13 december 2019 geeft het kabinet op basis van de evaluatie van de eigenwoningregeling aan, dat zij voor de langere termijn van mening is dat de uitkomsten van de evaluaties een belangrijke bijdrage kunnen leveren voor toekomstige keuzes in de wijze van fiscale behandeling van de eigen woning, waarbij het sterk reduceren van de complexiteit een belangrijke component moet zijn. Dit kabinet heeft al stappen gezet om de fiscale tegemoetkoming stapsgewijs te reduceren met het oog op het creëren van een stabiele woningmarkt via het verminderen van schuldopbouw en reducering van de budgettaire impact die een doorwerking kent in huizenprijzen. Het is naar de mening van het kabinet aan een volgend kabinet om hier eventueel verdere stappen in te zetten. Het ontwikkelen van een helder perspectief inzake de fiscale behandeling van de eigen woning kan daarbij helpen om iedereen op een verantwoorde wijze mee te nemen naar een uitvoerbare en betaalbare regeling die recht doet aan de woonwensen van burgers.

De OvFD verwacht op korte termijn daarom geen standpunt inzake het beperken van de volledige aflossingsverplichting. Pas een volgend kabinet zal beslissingen gaan maken over de wijze waarop de eigen woning fiscaal wordt behandeld. De OvFD zal dit dossier monitoren.

OvFD:

- Diverse overleggen bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Wonen
- Relevante input geleverd aan de Tweede Kamer
- Meegewerkt aan beleidsnotities en voorstellen
- Reactie op de onderzoeksresultaten gegeven
- Parlementaire behandeling gevolgd en input geleverd voor moties en Kamervragen
- Gereageerd op informatie- en persvragen

4.5 AFLOSSINGSVRIJE HYPOTHEKEN

4.5.1 Terugblik

De DNB heeft in het Overzicht Financiële Stabiliteit (verder: OFS) in het najaar van 2017 uitgebreid stilgestaan bij het relatief grote aandeel aflossingsvrije hypotheeklen in de totale Nederlandse hypotheekschuld. Het OFS geeft aan dat het grote aandeel aflossingsvrije hypotheeklen implicaties kan hebben voor het financiële stelsel. Tussen 2035 en 2038 loopt naar verwachting voor ruim 700 duizend

huishoudens de aflossingsvrije hypotheek af en eindigt hun recht op hypotheekrenteaftrek. Het kan zijn dat, ondanks de aanzienlijke huizenvermogens van huishoudens op de einddatum, het aflopen van aflossingsvrije hypotheeken daarmee tot fricties leidt.

Ook het Financieel Stabiliteitscomité (verder: FSC), waarin de toezichthouders AFM en DNB, het ministerie van Financiën en het Centraal Planbureau (verder: CPB) spreken over risico's op de financiële markten maakt zich zorgen over mogelijke risico's bij aflossingsvrije hypotheeken. Het FSC wil daarom een sectorbrede aanpak ontwikkelen met betrekking tot aflossingsvrije hypotheeken om huishoudens te informeren en te activeren. Veel consumenten hebben nu nog mogelijkheden om passende maatregelen te nemen zoals het (gedeeltelijk) aflossen van de hypotheek of het gespreid opbouwen van vermogen.

Op 21 november 2018 heeft de AFM een brief gestuurd aan de aanbieders met een plan van aanpak. Deze brief is niet openbaar maar komt wel in de pers. Hieruit blijkt dat banken alle klanten met een (gedeeltelijk) aflossingsvrije hypotheek moeten benaderen en inzicht geven in mogelijke oplossingen voor risico's die ze lopen. Aanbieders moeten kwetsbare klanten, groepen met het potentieel hoogste toekomstige betaalbaarheidsrisico, uiterlijk 1 juli 2019 handelingsperspectief bieden. Hiervoor geldt dat het afhangt van de individuele omstandigheden van de consument of de aflossingsvrije hypotheek nu, of in de toekomst, een financieel risico vormt of nog steeds een passend product is.

De rol van de adviseur blijft in dit alles onderbelicht, waardoor de OvFD en Adfiz zich genoodzaakt zien om op 23 november 2018 een persbericht uit te brengen waarin zij aangeven al geruime tijd intensief overleg te voeren met de Nederlandse Vereniging van Banken (verder: NVB) en het Verbond van Verzekeraars over het informeren en activeren van klanten met een aflossingsvrije hypotheek. Het gezamenlijke doel is dat klanten die bij het afsluiten van een hypotheek gekozen hebben voor een adviseur ook nu door hun adviseur geadviseerd worden. Adfiz, OvFD, NVB en Verbond willen daarom gezamenlijk afspraken maken hoe de geldverstrekker en adviseur samen de gewenste klantbenadering bepalen.

4.5.2 Ontwikkelingen aflossingsvrije hypotheeken 2019

Tijdens het Platform hypotheeken 2019 heeft de AFM toegelicht hoe zij het traject rondom aflossingsvrije hypotheeken heeft vormgegeven en wat zij verwacht van kredietverstrekkers in de beheerfase van een aflossingsvrije hypotheek. Het doel is dat een klant tijdig in actie komt om de financiële situatie te verbeteren indien dit nodig is. In de discussie werd bevestigd dat hypotheekadviseurs en kredietverstrekkers allen vinden dat het belangrijk is dat consumenten zich bewust worden van hun financiële situatie en financiële toekomst. Onderdeel hiervan is dat de consument, waar mogelijk, duidelijkheid krijgt van de kredietverstrekker over wat hij moet verwachten tegen het einde van de looptijd van een aflossingsvrije hypotheek. Hypotheekadviseurs geven aan dat het belangrijk is dat kredietverstrekkers hun beleid hierover zo veel als mogelijk bekend maken. Daarbij bestond ook overeenstemming dat het hebben van een aflossingsvrije hypotheek zeker niet in elk individueel geval een probleem hoeft te zijn.

De AFM geeft aan welke inspanning zij verwacht van geldverstrekkers samen met adviseurs. Dit moet resulteren in inzicht in de hypotheeksituatie van klanten. Op basis daarvan moeten klanten handelingsperspectief worden geboden en moeten klanten aangezet worden tot actie. De AFM gaat daarbij niet in op de gewenste en benodigde samenwerking in de keten. Daarom willen Adfiz en OvFD hierover afspraken maken met geldverstrekkers, omdat met een uniforme samenwerkingsvorm tussen geldverstrekkers en adviseurs wordt voorkomen dat er per geldverstrekker en adviseur afwijkende samenwerkingsafspraken en verslagleggingsvormen ontstaan.

De OvFD heeft in 2019 intensief overleg gevoerd met de NVB, het Verbond van Verzekeraars over het informeren en activeren van klanten met een aflossingsvrije hypotheek. Het gezamenlijke doel is dat klanten die bij het afsluiten van een hypotheek gekozen hebben voor een adviseur ook nu door hun adviseur geadviseerd kunnen worden door tot een efficiënte en klantgerichte samenwerking te komen in het aflossingsvrij-dossier. Dit is van belang omdat adviseurs met veel verschillende geldverstrekkers samenwerken. Afspraken over een uniforme invulling van de samenwerking (bijv. over klantbenadering, het delen van klantgegevens en de onderlinge terugkoppeling) dragen enorm bij aan een efficiënte aanpak.

Eind juni 2019 blijkt dat het helaas niet mogelijk is om generiek afspraken te maken voor de gehele sector. De banken besluiten om het overleg te verlaten en daarom gaan geldverstrekkers individueel verder om de reeds bestaande individuele afspraken met adviseurs mogelijk te herijken. Dat de banken afzien van uniforme efficiënte samenwerking is een gemiste kans. Alle partijen in het overleg betreuren het dat het ondanks een grote inspanning die is geleverd niet mogelijk is gebleken om voor de sector afspraken te maken.

De AFM spreekt de banken als geldverstrekker aan op hun aanpak van hun portefeuille aflossingsvrije hypotheek, maar de onafhankelijk adviseur staat het dichtst bij de klant en kent de situatie van de klant het beste. Gezien de inspanning die vaak nodig blijkt om klanten met een aflossingsvrije hypotheek te activeren is de adviseur in de beste positie om de klant in beweging te krijgen. Bovendien is de onafhankelijk adviseur bij uitstek uitgerust om de aflossingsvrije hypotheek te beschouwen vanuit de totale financiële situatie van de klant.

Adfiz en OvFD zullen adviseurs zonder de banken gaan ondersteunen om zelf op een zo efficiënt mogelijke manier invulling te geven aan hun klantbenadering in dit dossier. Aangezien actuele klantgegevens cruciaal zijn voor een goede klantbenadering, roepen Adfiz en OvFD individuele banken op om in ieder geval deze gegevens te delen.

4.5.3 Campagne aflossingsblij

De NVB is in 2018 de informatiecampagne 'Aflossingsblij' gestart om consumenten te informeren over aflossingsvrije hypotheek en te activeren om nu te denken over hun aflossingsvrije hypotheek en of aanvullende acties nodig zijn. Tijdens het Platform hypotheek 2019 is vanuit de sector een blijvende behoefte uitgesproken om dit onderwerp op een positief stimulerende manier bij consumenten onder de aandacht te brengen. De OvFD is nauw bij deze informatiecampagne betrokken.

OvFD:

- Ontwikkelingen inzake het dossier aflossingsvrije hypotheek in de gaten houden
- Overleg NVB, Verbond, AFM en ministerie
- Meegewerkt aan diverse (juridische) notities, stroomschema's en overzichten
- Meegewerkt aan juridische beoordelingen
- Persbericht

5. ACTIEAGENDA CONSUMENTENKEUZES

In de agenda voor de financiële sector heeft de minister aangekondigd te willen gaan werken aan een actieagenda met daarin vernieuwende manieren om consumentenkeuzes te faciliteren. Doel is om vaker innovatieve interventies te ontwikkelen die het voor consumenten simpeler maken om financiële beslissingen te nemen en daarmee hun financiële weerbaarheid te vergroten. De toepassing van

gedragsinzichten is hierbij het uitgangspunt. Ook de OvFD wordt gevraagd om samenwerking bij het ontwikkelen van nieuwe initiatieven.

Op 5 februari 2019 heeft de OvFD daarom een brief naar het ministerie gestuurd met een reactie op de actieagenda consumentenkeuzes en aandacht gevraagd voor de AdviesWijzer. De AdviesWijzer geeft consumenten via beelden/iconen direct een indruk van de belangrijkste aspecten inzake advies. Uit de evaluatie van het provisieverbod blijkt dat consumenten de verschillende vormen van dienstverlening nauwelijks vergelijken en hierdoor slechts beperkt zicht hebben op de kwaliteit van dienstverlening. Een belangrijke zorg omdat consumenten zich beperkt op de adviesmarkt oriënteren en minder shoppen. Ze kiezen daarmee al in een vroeg stadium voor een financiële dienstverlener. Indien dit dan een financiële dienstverlener betreft die slechts een beperkt aanbod heeft of wellicht zelfs maar één product, dan betekent dit ook dat de consument daarmee (onbewust) voor een minder passend advies kiest met mogelijk grote financiële gevolgen. De AdviesWijzer moet de bewustwording van consumenten op dit punt verbeteren.

Financieel adviseurs kunnen consumenten verder helpen door problemen op het consumentenpad te signaleren (pensioentekort, risico op arbeidsongeschiktheid en het overlijdensrisico). Het probleem is dat pensioen, arbeidsongeschiktheid en het overlijdensrisico ‘brengproducten’ en dat uit de evaluatie van het provisieverbod blijkt dat consumenten voor dergelijk financieel advies niet altijd bereid zijn om te betalen voor advies en/of een serviceabonnement. Maar liefst 40% van de adviseurs geeft aan dat klanten van na het provisieverbod minder onderhoudsvraag uitoefenen dan klanten die onder het oude regime een product hebben gesloten. Consumenten zouden meer bewust moeten worden gemaakt van het belang van onafhankelijk advies om financiële risico's te identificeren. De rol van de adviseur hierin is cruciaal, maar als de consument dit niet beseft, dan heeft dit voor grote groepen consumenten in de toekomst belangrijke financiële gevolgen die ongetwijfeld ook leiden tot grote maatschappelijke problemen.

Consumenten bewust maken van het belang van financieel advies zou daarom volgens de OvFD een belangrijk punt op de actieagenda moeten zijn. In het verleden is in het kader van het provisieverbod al gesproken over nut en noodzaak van een campagne (zoals een postbus 51-campagne) om consumenten meer bewust te maken van het belang van financieel advies, maar dat is destijds mede op grond van budgettaire redenen op een andere manier (nieuwsartikelen uit naam van de minister in de pers) vormgegeven.

Verder is gesproken over hoe de maximale leennorm een rol speelt in de keuzeomgeving die aan consumenten wordt geboden. De OvFD heeft geen onderzoek gedaan naar de rol of impact van de maximale leennorm op het leengedrag, maar heeft gevoelsmatig niet het idee dat de maximale leennorm er onbedoeld toe leidt dat consumenten meer gaan lenen. Het lijkt ons eerder een gevolg van de nijpende situatie op de woningmarkt (met name voor starters).

Op 28 oktober 2019 was de officiële aftrap van het Actieplan Consumentenkeuzes in aanwezigheid van de minister van Financiën. Ook de OvFD was daarvoor uitgenodigd en vertegenwoordigd.

OvFD:

- Diverse bijeenkomsten met een brede vertegenwoordiging van organisaties
- Schriftelijke reacties op vragen en voorstellen vanuit het ministerie en op de actieagenda

6. AUTORITEIT FINANCIËLE MARKTEN (AFM)

De AFM publiceert een groot aantal interpretaties, leidraden, richtlijnen, rapporten en beleidsregels en is hiermee inmiddels verworven tot een soort pseudo-wetgever. Daarnaast neemt zij het besluit tot het opleggen van een sanctie/boete. De OvFD:

- Heeft regulier overleg met de AFM;
- Werkt mee aan het opstellen van leidraden, richtlijnen en rapporten;
- Reageert op consultaties vanuit de AFM;
- Werkt mee aan relevante onderzoeken;
- Geeft praktische en beleidsmatige suggesties;
- Leest relevante boetebesluiten, bekijkt de gevolgen van deze jurisprudentie voor de praktijk en stelt de leden hiervan in kennis.

In 2019 heeft de OvFD tijdens reguliere overleggen met de AFM gesproken over aflossingsvrije hypotheek, het delen van klantdata, de productontwikkelingseisen, kredietverleningsnormen, knelpunten op hypotheek gebied, onafhankelijkheid, de Wwft etc. De OvFD levert via reguliere overleggen, brieven en bilateraal overleg input voor de jaarlijkse agenda van de AFM en reageert op de jaarlijkse wetgevingsbrieven die de AFM naar minister en Kamer stuurt.

6.1 AFLOSSINGSVRIJE HYPOTHEKEN

Zie hoofdstuk 4.5. De OvFD heeft tijdens diverse overleggen met de AFM uitgebreid over dit dossier gesproken.

6.2 WIJZIGING BELEIDSREGEL GESCHIKTHEID

De AFM heeft van 14 juni tot 1 september 2019 de wijzigingen van de Beleidsregel geschiktheid 2012 ter consultatie voorgelegd. Deze beleidsregel beschrijft het kader dat de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en De Nederlandsche Bank (DNB) gebruiken bij de geschiktheidstoetsingen van beleidsbepalers in de financiële sector. De AFM en DNB wijzigen de beleidsregel op basis van aanpassingen in nationale en Europese wet- en regelgeving. De OvFD heeft de wijzigingen bestudeerd maar had geen opmerkingen.

6.3 WIJZIGING HEFFINGSMAATSTAF TOEZICHTKOSTEN

Zie paragraaf 2.7.

6.4 MEERDERHEIDSBELANG ING IN INTERSOFTWARE

De OvFD is van mening dat leveranciers van advies- en vergelijkingssoftware onder toezicht zouden moeten komen van de AFM. De OvFD komt tot deze conclusie naar aanleiding van het bericht, waarin ING aangeeft een meerderheidsbelang van 80% in Intersoftware Groep (ISWG) te hebben genomen.

De OvFD vindt dit een zorgwekkende ontwikkeling omdat adviseurs in grote mate afhankelijk zijn van onafhankelijke adviessoftware; de software heeft tenslotte grote invloed op de kwaliteit van het advies dat de adviseur aan de consument verstrekt en moet volledig onafhankelijk zijn. De OvFD gaat ervan uit dat ING goede intenties heeft, maar het is voor alle partijen van groot belang dat advies- en vergelijkingssoftware boven alle verdenking verheven is.

De AFM heeft aangegeven dat aanbieders softwareleveranciers niet mogen betalen voor opname van hun producten in de software, omdat de aanbieder dan indirect betaald wordt om te worden meegenomen in de adviezen van zelfstandig adviseurs. Hierdoor ontstaat een risico op sturing en dat is in strijd met het doel en de strekking van het provisieverbod en daarom niet toegestaan.

De OvFD denkt dat er in dit opzicht weinig verschil is met een aanbieder die een meerderheidsbelang in een softwareleverancier heeft. Kan de softwareleverancier dan financieel en operationeel nog

zelfstandig handelen, want het ligt dan wel binnen de invloedssfeer van een aanbieder om afspraken te maken.

De OvFD zou dan ook graag strikte waarborgen zien dat leveranciers van advies- en vergelijkingssoftware onafhankelijk opereren en dat kan dan door leveranciers van advies- en vergelijkingssoftware onder toezicht te plaatsen van de AFM.

OvFD:

- Ontwikkelingen AFM met betrekking tot leidraden, onderzoeken, richtlijnen, boetes en rapporten in de gaten houden
- Reageren op (schriftelijke) consultaties, vragen en concepten
- Regulier overleg met de AFM

7. EUROPESE ONTWIKKELINGEN

De wet- en regelgeving met betrekking tot de financiële markten verschuift steeds meer van regelgeving op nationaal niveau naar de implementatie van Europese richtlijnen en aanpassing van nationale regelgeving aan Europese verordeningen. De Europese regels voorzien daarbij ook steeds meer in maximumharmonisatie, waarbij lidstaten geen hogere eisen mogen stellen, waardoor er steeds minder ruimte is om eigen wensen in nationale regelgeving op te nemen. Knelpunten kunnen ontstaan doordat de Europese regels grotendeels sectorspecifiek worden opgesteld, terwijl de Wet Financieel Toezicht cross sectoraal is ingericht. Dit brengt het risico met zich dat ten aanzien van bepaalde onderwerpen grote verschillen gaan ontstaan tussen met als gevolg een ongelijk speelveld.

De OvFD reageert actief op vragen over studies van de Europese Commissie, houdt de acties van de Europese Commissie voortdurend in de gaten en heeft hierover ook contact met het Ministerie. Belangrijk hierbij is dat nieuwe richtlijnen niet gaan leiden tot allerlei amendementen op de bestaande wetgeving. De Wft moet de kans krijgen om zijn waarde te bewijzen en de administratieve lasten van het intermediair moeten niet verder stijgen of complexer worden door strijdige regelgeving. Zeker niet als je nagaat dat Nederland een van de landen in Europa is, die voorloopt op het gebied van wetgeving, consumentenbescherming, concurrentie en toegankelijkheid!

Een geïntegreerde markt kan ongetwijfeld voordelen opleveren voor zowel consumenten als andere belanghebbenden, echter dat mag niet leiden tot een verhoging van de administratieve lasten of kosten die zodanig zijn dat de baten daar nauwelijks tegenop wegen. Kortom: nieuwe regelgeving moet wel leiden tot betere regelgeving!

OvFD:

- Ontwikkelingen Europese voorstellen gemonitord
- Parlementaire behandeling gevolgd
- Gereageerd op consultaties/vragen

7.1 FÉCIF

De OvFD is sinds januari 2017 aangesloten bij de Europese organisatie Fécif, de Europese organisatie van financiële intermediairs/adviseurs. De directeur van de OvFD is per 1 februari 2017 benoemd tot member of the board http://www.fecif.eu/html/board_of_directors.html.

Fécif heeft een Europees White Book gemaakt waarin de positie van de (onafhankelijk) adviseur in Europa wordt geanalyseerd. De OvFD werkt hier bij voortduring aan mee.

OvFD:

- Bestuursvergaderingen bijgewoond
- Meegewerkt aan een Europees White Book
- Europese consultaties in de gaten gehouden en waar nodig gereageerd
- Gereageerd op vragen omtrent de Nederlandse markt en wetgeving

8. COMMUNICATIE

8.1 ALGEMEEN

De OvFD heeft op 28 juni 2019 haar Algemene Ledenvergadering (ALV) gehouden.

8.2 LIJST MET PUBLICATIES

*** Opinie**

De OvFD verzorgt regelmatig een (opinie)bijdrage of interviews voor de (vak)bladen. De volgende opinies/artikelen zijn in 2019 verschenen:

- Februari 2019 Vastgoed Magazine: Kritiek op hypotheekadviseur; kwaliteit van dienstverlening is een twistpunt
- Maart 2019 VVP: Aflossingsblij maar niet aflossingsverplicht

*** Overzicht Persberichten en interviews**

In 2019 zijn de volgende persberichten en reacties verzonden aan de (vak)pers:

- 14-01-2019: OvFD ziet jarenlange lobby voor titel onafhankelijk advies bekroond
- 30-01-2019: Verzekeraars en adviseurs actualiseren het Refertemodel SWO
- 27-05-2019: Stel leveranciers van adviessoftware onder toezicht van de AFM
- 27-06-2019: Efficiënte uniforme aanpak aflossingsvrij blijkt onmogelijk
- 27-11-2019: OvFD vindt uitspraken over verwaarlozing risicoverzekeringen door hypotheekadviseurs ongenueanceerd
- 18-12-2019: Consument beter af met gerichte adviesoplossing dan execution only

*** Deelname aan congressen**

- 13-02-2019: Hypotheken Event 2019 (paneldiscussie aflossingsvrije hypotheken)

8.3 PROJECT- EN PRODUCTGROEPEN OvFD

In oktober 2017 heeft het bestuur besloten om relevante project- en productgroepen samen te stellen. Deze groepen kunnen bestaan uit specialisten vanuit de diverse centrale organisaties om de expertise zo groot mogelijk te maken. De volgende projectgroepen waren in 2019 actief:

- Projectgroep AdviesWijzer
- Projectgroep Productontwikkelingseisen
- Productgroep Hypothecair Krediet
- Productgroep lobbyonderwerpen serviceproviders schade

De projectgroep 'AdviesWijzer' denkt mee over de AdviesWijzer en het daarop te volgen beleid. De productgroep Hypothecair Krediet heeft het bestuur geadviseerd over knelpunten en oplossingsrichtingen voor het platform Hypotheken. De productgroep lobbyonderwerpen

serviceproviders schade heeft over de ontwikkelingen op (volmacht)schade gesproken en de noodzaak voor serviceproviders om zich extern te profileren.

9. BESTUUR EN DIRECTIE OVFD

In 2019 zijn Aïcha Amchich, Dylan Dresens, Gerbert Mos, Harrie-Jan van Nunen, Mark de Rijke, Michel van den Akker, Michiel Meijer en Raj Singh toegetreden tot het bestuur van de OvFD. Peter van der Linde, Wytzejan de Jong, Edwin van Staden en Pieter van Tuinen nemen afscheid van het bestuur.

Het bestuur van de OvFD bestaat daarmee vanaf 28-06-2019 uit de volgende leden:

1. Christian Dijkhof, voorzitter	The HypotheekCompany
2. Tim Schoonbergen, secretaris	Nedasco
3. Tim Rijvers, penningmeester	DAK Intermediaircollectief
4. Aïcha Amchich	Geldshop / Acadium Bastion / FlexGarant Assuradeuren /
Financium Primae
5. Dylan Dresens	FlexFront
6. Gerbert Mos	Romeo Financiële Diensten / Finzie Nederland
7. Harrie-Jan van Nunen	VCN HypotheekService
8. Marcel Bax	SPN/HomelInvest
9. Mark de Rijke	Huis & Hypotheek / Hypotheekshop / Hypokeur/ Welke
Financiële Diensten
10. Michel van den Akker	De Hypothekers Associatie
11. Michiel Meijer	Van Bruggen Adviesgroep
12. Raj Singh	HypotheekVisie

Directie OvFD

Colinda Rosenbrand

Adresgegevens Organisatie van Financiële Dienstverleners

Vestigingsadres: Kerkverreweide 10, 4261 LM Wijk en Aalburg
Postadres: Postbus 4, 4260 AA Wijk en Aalburg
Telefoon: 06 – 46 27 34 38
Website: www.OvFD.nl
E-mail: info@ovfd.nl